

121. Perjantaina 9 päivänä marraskuuta 1990

kello 13

Siv.

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Kolmas käsittely:

1) Ehdotukset laeiksi työsopimuslain, vuosilomalain 3§:n ja sairausvakuutuslain muuttamisesta 4059

Hallituksen esitys n:o 207
 Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 29
 Suuren valiokunnan mietintö n:o 122

2) Ehdotus laiksi yhteistoiminnasta
yrityksissä annetun lain muuttamisesta 4060

Hallituksen esitys n:o 101
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 23
Suuren valiokunnan mietintö n:o 124

3) Ehdotus laiksi pienyrittäjän vuosilomarahasta annetun lain 3 ja 17 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys n:o 171
Toivomusaloitteet n:ot 911 ja 961/1987
vp., 809/1988 vp., 513, 542, 551 ja
596/1989 vp. sekä 686

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 26
Suuren valiokunnan mietintö n:o 125

4) Ehdotukset laeiksi työntekijäin
eläkelain sekä lyhytaikaisissa työsuh-
teissa olevien työntekijäin eläkelain
1 §:n muuttamisesta 4063

Hallituksen esitys n:o 138
 Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 22
 Suuren valiokunnan mietintö n:o 123

5) Ehdotukset laeiksi kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta, vuo-

delta 1991 suoritettavasta sairausva-	
kuutusmaksusta ja työnantajan lapsili-	
sämaksun perimättä jättämisestä vuo-	
delta 1991	4065

Hallituksen esitys n:o 167
Lakialoite n:o 59
Toivomusaloitteet n:ot 665, 707 ja 816
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 30
Suuren valiokunnan mietintö n:o 127

6) Ehdotukset laiksi rintamasotilaseläkelain 9 a §:n muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 168
Lakialoite n:o 89
Toivomusaloitteet n:ot 681, 726 ja 729
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 28
Suuren valiokunnan mietintö n:o 126

Toinen käsittely:

7) Ehdotukset laiksi korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden presidenttien ja jäsenten palvelussuhteen ehdoista sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi 4068

Hallituksen esitys n:o 84
Toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 11
Suuren valiokunnan mietintö n:o 150

8) Ehdotus laiksi yhden tuomarin
istunnossa käsiteltävistä rikosasioista
annetun lain muuttamisesta 4069

Hallituksen esitys n:o 218
Lakivaliokunnan mietintö n:o 11
Suuren valiokunnan mietintö n:o 152

9) Ehdotus uhkasakkolaiksi „
Hallituksen esitys n:o 63

	Siv.		Siv.
Lakivaliokunnan mietintö n:o 9		Suuren valiokunnan mietintö n:o 137	
Suuren valiokunnan mietintö n:o 135		17) Ehdotus laiksi lainhuuto- ja kiinnitysrekisteristä annetun lain 26 §:n muuttamisesta	4090
10) Ehdotukset laeiksi rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista annetun lain ja sairausvakuutuslain muuttamisesta	4069	Hallituksen esitys n:o 142	
Hallituksen esitys n:o 178		Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 25	
Lakivaliokunnan mietintö n:o 10		Suuren valiokunnan mietintö n:o 156	
Suuren valiokunnan mietintö n:o 151		18) Ehdotukset laeiksi rajavyyhykelain muuttamisesta ja valtakunnan maarajan lähellä olevien kiinteistöjen nautintaoikeuden supistamisesta annetun lain kumoamisesta	„
11) Ehdotus laiksi asuntotulon verottamisesta eräissä tapauksissa annetun lain 1 §:n muuttamisesta	4070	Hallituksen esitys n:o 156	
Hallituksen esitys n:o 188		Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 24	
Toivomusaloitteet n:ot 90/1987 vp., 37/1989 vp. ja 70		Suuren valiokunnan mietintö n:o 138	
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 43		19) Ehdotus laiksi maatilahallinnosta	„
Suuren valiokunnan mietintö n:o 153		Hallituksen esitys n:o 67	
12) Ehdotus laiksi alustoimitusten rahoitukseen myönnettävästä korkotuesta	„	Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 11	
Hallituksen esitys n:o 202		Suuren valiokunnan mietintö n:o 143	
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 44		20) Ehdotus laiksi maataloustuotannon tasapainottamisesta annetun lain muuttamisesta	4091
Suuren valiokunnan mietintö n:o 154		Hallituksen esitys n:o 150	
13) Ehdotus säteilylaiksi	„	Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 12	
Hallituksen esitys n:o 230/1989 vp.		Suuren valiokunnan mietintö n:o 144	
Talousvaliokunnan mietintö n:o 9		21) Ehdotus laiksi kotieläintuotannon ohjaamisesta eräissä tapauksissa annetun lain 5 §:n 3 momentin 1 kohdan kumoamisesta	„
Suuren valiokunnan mietintö n:o 136		Hallituksen esitys n:o 151	
14) Ehdotukset laiksi alkoholilain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi	„	Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 13	
Hallituksen esitys n:o 173		Suuren valiokunnan mietintö n:o 157	
Talousvaliokunnan mietintö n:o 10		22) Ehdotus laiksi sokerilain 13 §:n muuttamisesta	„
Suuren valiokunnan mietintö n:o 155		Hallituksen esitys n:o 146	
15) Ehdotus erämaaliksi	4071	Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 8	
Hallituksen esitys n:o 42		Suuren valiokunnan mietintö n:o 140	
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 22		23) Ehdotus laiksi kotimaisesta tärkeystuotannosta annetun lain 13 §:n muuttamisesta	„
Suuren valiokunnan mietintö n:o 139			
16) Ehdotus laiksi Saaristomeren kansallispuistosta annetun lain 1 ja 3 §:n muuttamisesta	4090		
Hallituksen esitys n:o 82			
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 23			

	Siv.		Siv.
Hallituksen esitys n:o 147		30) Ehdotukset laiksi palkkaturva-	
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mie-		lain ja laiksi merimiesten palkkaturva-	
tintö n:o 9		lain 6 ja 16 §:n muuttamisesta	4094
Suuren valiokunnan mietintö n:o 141		Hallituksen esitys n:o 213	
24) Ehdotus laiksi kotimaisesta öljy-		Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 35	
kasvituotannosta annetun lain 13 §:n		Suuren valiokunnan mietintö n:o 158	
muuttamisesta	4092		
Hallituksen esitys n:o 148		Ensimmäinen käsittely:	
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mie-		31) Ehdotukset laeiksi eräiden val-	
tintö n:o 10		tioneuvoston oikeuskansleria ja edus-	
Suuren valiokunnan mietintö n:o 142		kunnan oikeusasiamiestä koskevien	
25) Ehdotus laiksi sosiaali- ja tervey-		säännösten muuttamisesta	„
denhuollon suunnittelusta ja valtion-		Hallituksen esitys n:o 72	
osuudesta annetun lain 16 §:n väliaikai-		Toivomusaloitteet n:ot 3 ja 5/1988 vp.	
sesta muuttamisesta annetun lain voi-		Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9	
maantulosäännöksen muuttamisesta ..	„		
Hallituksen esitys n:o 204		Ainoa käsittely:	
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 31		32) Puhemiesneuvoston ehdotus	
Suuren valiokunnan mietintö n:o 145		eduskunnan oikeusasiamiehen johto-	
26) Ehdotukset sotilastapaturma-		säännön muuttamisesta	4098
laiksi sekä eräksi siihen liittyviksi		Mainittu ehdotus	
laeiksi	„	Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o	
Hallituksen esitys n:o 98		10	
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 32			
Suuren valiokunnan mietintö n:o 146			
27) Ehdotus laiksi sairausvakuutus-		Esitellään:	
lain mukaisen omavastuunajan korvaa-		33) Hallituksen esitys n:o 240 Eu-	
misesta maatalousyrittäjille	4093	roopan jälleenrakennus- ja kehityspan-	
Hallituksen esitys n:o 211		kin perustamista koskevan sopimuksen	
Toivomusaloitteet n:ot 678 ja 717		eräiden määräysten hyväksymisestä ...	4099
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 33		34) Hallituksen esitys n:o 241 laiksi	
Suuren valiokunnan mietintö n:o 147		yleisestä oikeusaputoiminnasta annetun	
28) Ehdotus laiksi maatalousyrittä-		lain muuttamisesta	„
jien tapaturmavakuutuslain 11 ja 12 §:n		35) Hallituksen esitys n:o 249 ulko-	
muuttamisesta	„	maisten luottolaitosten Suomessa ole-	
Hallituksen esitys n:o 210		vien sivukonttoreiden verotusta koske-	
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 34		vaksi lainsäädännöksi	„
Suuren valiokunnan mietintö n:o 148		36) Hallituksen esitys n:o 254 tai-	
29) Ehdotus laiksi Suomen osallistu-		miaineistolaisiksi	„
misesta Yhdistyneiden Kansakuntien		37) Ed. Melinin lakialoite n:o 106	
rauhanturvaamistoimintaan annetun		laiksi Helsingin Keskuspuiston suoje-	
lain muuttamisesta	„	lusta	„
Hallituksen esitys n:o 143		38) Ed. Donnerin lakialoite n:o 110	
Puolustusasiainvaliokunnan mietintö		laiksi arvopaperimarkkinalain muutta-	
n:o 5		misesta	4101
Suuren valiokunnan mietintö n:o 149			

	Siv.		Siv.
39) Ed. Rantasen ym. lakialoite n:o 113 laiksi eläkkeensaajien asumistukilain 6 §:n muuttamisesta	4101	49) Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 27 hallituksen esityksestä laiksi vartioimisliikelain muuttamisesta (HE n:o 90)	4103
40) Ed. Louvon ym. lakialoite n:o 116 laiksi eläkkeensaajien asumistukilain 6 §:n muuttamisesta	„	50) Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 36 hallituksen esityksestä laeiksi valtion eläkelain sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta (HE n:o 158)	„
41) Ed. Soininvaaran ym. lakialoite n:o 115 laiksi tyhjien asuntojen väliaikaisesta vuokraamisesta tai verottamisesta	„	51) Toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 12 hallituksen esityksestä laiksi yhtiöjärjestyksen perustuvasta kunnan lunastusoikeudesta ja osakkeiden enimmäishinnoista ja laiksi leimaverolain 57 §:n muuttamisesta (HE n:o 61)	„
42) Ed. Sarapään ym. lakialoite n:o 117 laiksi pellonraivauksen rajoittamisesta	„	52) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 9 hallituksen esityksen johdosta laiksi ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta (HE n:o 196)	„
43) Ed. Sarapään ym. lakialoite n:o 118 laiksi maidon väliaikaisista tuotantokiintiöistä annetun lain 2 §:n muuttamisesta	4102	53) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 10 hallituksen esityksen johdosta laeiksi ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta ja ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta (HE n:o 194)	„
44) Ed. Kaliman ym. lakialoite n:o 119 laiksi poliisilain 4 ja 6 §:n muuttamisesta	„		
Pöydällepanoa varten esitellään:			
45) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 45 hallituksen esityksestä laiksi valtioneuvoston oikeudesta luovuttaa Lapuan patruunatehtaan hallinnassa olevaa omaisuutta perustettavalle osakeyhtiölle sekä ryhtyä eräisiin muihin yhtiön perustamiseen liittyviin järjestelyihin (HE n:o 157)	4103		
46) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 46 hallituksen esityksen johdosta laiksi lannoiteverosta annetun lain 2 ja 4 §:n muuttamisesta (HE n:o 190)	„		
47) Pankkivaliokunnan mietintö n:o 8 hallituksen esityksestä talletuspankkeja koskevaksi lainsäädännöksi (HE n:o 242/1989 vp.)	„		
48) Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 26 hallituksen esityksestä laeiksi kunnallisen virkaehtosopimuslain 5 a §:n ja kunnallisista työehtosopimuksista annetun lain 1 a §:n muuttamisesta (HE n:o 181)	„		

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies
Hetemäki-Olander.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi toinen varapuhemies Pesälä sekä edustajat Antvuori, Bärlund, Dromberg, Hietala, Hokkanen, Hurskainen, Hämäläinen, Ikonen, Junnila, Järvisalo, Kalliomäki, Laine, Lehtosaari, P. Leppänen, U. Leppänen, Majjala, Miettinen, Paakkinen, Paasio, Pystynen, Ranta, Rauramo, Saarinen, Soininvaara, Tähkämaa, Westerlund, Virolainen ja Väyrynen.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat toinen varapuhemies Pesälä ja ed. Westerlund.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi edustajat Ikonen

ja Järvisalo, virkatehtävien takia edustajat Miettinen ja Paasio sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Dromberg, Hurskainen, Lehtosaari, U. Leppänen, Paakkinen, Pesälä, Rauramo ja Tähkämaa sekä tämän kuun 30 päivään sairauden takia ed. Virolainen.

Uusia hallituksen esityksiä

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluva marraskuun 2 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 242, 243, 250, 251, 259, 260 ja 263, jotka nyt on edustajille jaettu.

Kirjalliset kysymykset

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 479, 483, 487, 489, 491, 492, 495, 498, 500, 504, 505, 510—514, 516, 518—520, 522, 523 ja 529. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Valtiotilintarkastajain kertomus vuodelta 1989

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että kirjelmän ohella tältä päivältä on eduskunnalle saapunut valtiotilintarkastajain kertomus vuodelta 1989. Tämä kertomus on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Eduskunnan tietoon saatettu valtioneuvoston päätös

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että 29 päivänä kesäkuuta 1979 annetun vientitalletuslain 22 §:ssä säädetyssä tarkoituksessa on eduskunnalle, puhemiehelle osoitettuna, saapunut sanotun lain nojalla 1 päivänä marraskuuta 1990 annettu

Valtioneuvoston päätös selluloosasta ja puuvapaasta painopaperista suoritettujen vientitalletusten palauttamisesta.

Tämä valtioneuvoston päätös on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laeiksi työsopimuslain, vuosilomalain 3 §:n ja sairausvakuutuslain muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 207

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 29

Suuren valiokunnan mietintö n:o 122

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Louvo: Arvoisa puhemies! Olisin vain halunnut kiinnittää huomiota lakien kolmannessa käsittelyssä sosiaalivaliokunnan mietinnössään lausumaan asiaan, joka koskee sitä, että erinomaisen hyvältä erityisäitiysrahakaudelta, kun maksetaan erityisäitiysrahaa, maksetaan myös lomakorvausta. Sosiaalivaliokunta lausuu siitä, että sosiaalivaliokunta ”pitää tärkeänä, että selvitetään, miten lomakorvauksista aiheutuvat kustannukset voitaisiin määritellä uudelleen niin, etteivät ne kohtuuttomasti rasita pienen naisvaltaisen yrityksen työvoimakustannuksia”. Tämä todellakin on hyvä asia, että erityisäitiyspäivärahaa maksetaan. Se on aivan tarpeellinen ja välttämätön, mutta juuri naisvaltaisille pienille yrityksille se, että myös tältä ajalta maksetaan lomakorvausta, on monessa tapauksessa hyvin kohtuutonta. Siksi tämä asia todella tulee selvittää niin, että se ei kohdistu vain näihin vaan otetaan laajemmalti osaa näihin kustannuksiin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 101
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 23
Suuren valiokunnan mietintö n:o 124

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi pienyrittäjän vuosilomarahasta annetun lain 3 ja 17 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely, ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 171
Toivomusaloitteet n:ot 911 ja 961/1987 vp., 809/1988 vp., 513, 542, 551 ja 596/1989 vp. sekä 686
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 26
Suuren valiokunnan mietintö n:o 125

Ensimmäinen varapuhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta. Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toivomusaloitteista.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Mäkipää: Rouva puhemies! Kuten toisessa käsittelyssä kävi kiistattomasti ilmi, maamme pienyrittäjät ovat täysin unohdettuja. Jatkuvasti annetaan lisää velvoitteita työvoimavaltaisille pienille yrittäjille, mutta kun on kyse esimerkiksi pienyrittäjän vuosilomarahasta, he eivät ole päässeet alkuunkaan siihen kuin esimerkiksi maamme maatalousyrittäjät. Tämän perusteella ehdotan, että eduskunta hyväksyisi kaksi perustelulausumaa:

1) "Eduskunta edellyttää hallituksen valmistelemaan ehdotuksen pienyrittäjien lomailain muuttamiseksi niin, että lomarahaan oikeutettujen määrä olennaisesti kasvaa ja lomarahen reaalin taso nousee. Eduskunta edellyttää hallituksen antavan asian johdosta esityksen viimeistään niin, että se voidaan käsitellä valtion vuoden 1991 tulo- ja menoarvioehdotuksen käsittelyn yhteydessä."

2) "Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa pienyrittäjän vuosilomarahasta annettussa laissa tarkoitetun enimmäisvuositulon määrän ja vuosilomarahen suuruuden vahvistamisesta päätöksen, jolla enimmäisvuositulon määrä lomakaudeksi 1990/1991 vahvistetaan 80 000 markaksi ja pienyrittäjän vuosilomara samana kautena määrätään päivää kohti 350 markkaan."

Ed. Skinnari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Mäkipään esitys on sikäli tarpeeton, vaikkakin ihan oikeisiin asioihin puuttuva, että nimenomaan sosiaalivaliokunnan mietinnössä me halusimme ottaa hänen tuomansa tärkeät pienyrittäjää koskevat asiat esille. Pienyrittäjän asemahan Suomessa ei ole kehuttava, mihin yksi syy on se, että meillä ei ole varsinaista pienyrittäjien etujärjestöä. Tässä suhteessa Suomen Yrittäjien Keskusliiton, Pienteollisuuden Keskusliiton ja Suomen Vähittäiskauppiasliiton kannattaisi miettiä, mitä pitäisi tehdä.

Sosiaalivaliokunnan mietinnössä todetaan: "Sosiaalivaliokunta pitää tärkeänä, että pienyritystoimintaa harjoittavien aseman lähentämiseksi muihin työtekeviin sekä mainitun toiminnan tehokkuuden ylläpitämiseksi ja parantamiseksi laajennetaan pienyrittäjän

vuosilomarahan soveltamisalaa ja parannetaan sen etuuksia. Tässä tarkoituksessa on selvítettävä mahdollisuudet lain soveltamisalan laajentamiseksi mm. enimmäisvuositulon määrää korottamalla ja pienyrittäjien palveluksessa olevien henkilöiden määrittelyä laajentamalla. Lisäksi vuosilomarahan enimmäismäärää on mahdollisuuksien mukaan korotettava ja korvattavien lomapäivien määrää lisättävä. Näin voidaan huolehtia yrittäjien työkyvystä ja parantaa heidän sosiaalista hyvinvointiaan. Pienyrittäjien sosiaaliturvan parantamiseksi on myös selvítettävä yrittäjien sairausvakuutuslain mukaisen omavastuunajan lyhentäminen."

Pienyrittäjien asema tällä hetkellä ei todellakaan ole kehuttava erityisesti vaikeasta rahoitustilanteesta johtuen, mutta kun nämäkin esitetyt uudistukset saadaan toteutettua, se auttaa suomalaisia pienyrittäjiä, joita mm. työllisyys silmällä pitäen meillä Suomessakin kipeästi tarvitaan.

Ed. Ala-Harja (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Mäkipäälle vastaan, että pienyrittäjien vuosiloma on hieman eri asia kuin maatalousyrittäjien vuosiloma vaikka molemmat ovat yrittäjiä. Maatalousyrittäjien vuosiloma on yksi osa, joka liittyy maataloustuloratkaisuun. Sen takia siinä on erilainen lähtökohta. Pidän aivan oikeana suuntaa, mihin tämä laki nyt johtaa.

Pienyrittäjien vuosiloma pitenee siis kahdella päivällä ja antaa mahdollisuuden pitää lain antaman vuosiloman kahdessa erässä, siis neljä päivää ja neljä päivää. Nämäkin ovat sellaisia etuuksia, jotka ovat nyt tulleet. Jos muistamme, aikaisemmin pienyrittäjät eivät juuri hakeneetkaan vuosilomaa sen takia, ettei ollut riittävästi rahaa, ja useimmat, jotka hakivat, saivat hylkypäätöksen. Nyt kuitenkin kaikki ne pienyrittäjät, jotka täyttävät lomaoikeuden kriteerit, tulevat sen saamaan, ja heitä tulee olemaan ensi vuonna noin 29 000.

Ed. Stenius-Kaukonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Mäkipää sanoi, että hallitus ei ole tehnyt mitään pienyrittäjien aseman parantamiseksi. Käsitkseni mukaan SMP oli hallituksessa vielä budjettia tältäkin osin hyväksymässä, ennen kuin hatkat sieltä tuli. Tässä on nyt pieni parannus, tosin aika vaatimaton. Valiokun-

nan puheenjohtaja, ed. Skinnari toteaa, että valiokunnan mietinnössä näistä asioista on sanottu, mistä ed. Mäkipään ponsissa on tehty esitys.

Pitää paikkansa, että valiokunnan mietinnössä on sanottu, mutta pyöreässä muodossa eli valiokunta "pitää tärkeänä", mutta valiokunta ei "edellytä". Monta kertaa valiokunta tekee erittäin hyviä mietintöjä ja usein laittaa vaatimuksensa jopa ponneen muotoon, mutta suurin ongelma on se, että valiokunta ei aio koskaan pitää kiinni siitä, että valiokunnan näkemykset toteutetaan. Sen vuoksi mielestäni on paikallaan, että eduskunta hyväksyy lausuman tässäkin asiassa.

Ed. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Skinnarin puheenvuoroa kuunnellessa tuli todella surulliseksi. Ed. Skinnari vierittää syyn siitä, että pienyrittäjien vuosilomarahaa-asiaa ei voida hoitaa kuntoon, siihen, että heidän etujärjestönsä on niin pieni ja voimaton. Minusta tämä on erittäin surullista kuultavaa siitä syystä, että kansanedustajien tehtävänä täällä on toki edustaa eri tahoja ja ihmisiä. Emmehan me voi lähteä siitä, että etujärjestöt tässä maassa päättävät sen, kuka saa etuisuuksia ja kuka ei.

Tässä on vain kyse siitä, että, ed. Skinnari, hallitukselta ei ole löytynyt riittävästi tahtoa korjata tätä asiaa. Ed. Skinnari aivan oikein sosiaalivaliokunnan uheenjohtajana puheenvuorossaan myöntää avoimesti, että epäkohdta on, mutta tahto puuttuu. Tahdonpuute ja syyn vierittäminen etujärjestön niskoille on todella ylimenoa siitä, mistä aita on matalin.

Ed. Mäkipää (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Ala-Harja sanoi, että maatalousyrittäjien ja muiden yrittäjien vuosiloma on eri asia. Tietysti se on siinä mielessä eri asia, että maatalouden yrittäjillä ovat vuosilomat myös osa maataloustulolakea, enkä kadehdi heitä. Maatalousyrittäjät ovat lomansa ansainneet, mutta täytyy sanoa, että pienyrittäjien asemasta eduskunnassa ei ole puhuttu ja näihin puutteisiin ei ole alkuunkaan puututtu. Eli kun ed. Skinnari sanoi, että nämä lausumat ovat tarpeettomia, niin minä ainakin pidän näitä hyvin tärkeinä ja toivon, että myös ed. Skinnari kumppaneineen on näiden hyvien ehdottomien asioiden puolella.

Ed. Skinnari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minähän sanoin, että ed. Mäkipään ponsissa esitetyt asiat ovat sinänsä hyviä, mutta tarpeettomia sen takia, kun valiokunnan mietinnössä nämä nimenomaan on todettu.

Mutta mitä tulee etujärjestöihin yleensäkin, ed. Anttila hyvin tietää sen, mikä MTK:n asema on Suomessa tällä hetkellä. Olemme eduskunnassakin hyväksyneet nimenomaan MTK:n tulopoliittisissa neuvotteiluissa hyväksymiä lakeja. Muun muassa lomitussjärjestelmä tämän uudistuksen jälkeen, joka viimeksi on tehty, merkitsee sitä, että tähän lomitussjärjestelmään näille yrittäjille valtion budjetista, verovaroista, maksetaan 1,3 miljardia markkaa, 1,3 miljardia markkaa, ja tämä on moninkertainen verrattuna siihen noin 50 miljoonaan markkaan, joka on todellisille pienyrittäjille tarkoitettu raha.

Aikaisemmissa hallituksissa niin keskustapuolueen kuin SMP:n kanssa on ollut hyvin vaikea laittaa pienyrittäjien asioita kuntoon.

Ed. Louvo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan todeta ed. Anttilalle, että tämä hallitus on kuitenkin tehnyt enemmän kuin aikaisemmat pienyrittäjän lomarahen parantamiseksi. Tämä on jo toinen esitys, jota nyt käsittelemme tämän hallituksen aikana. Kyllä tosiasia todellakin on, että maataloustuloratkaisuissa hyvin pitkälti on maatalousyrittäjien sosiaaliturvaa parannettu, mikä on aivan hyvä asia. Mutta pienyrittäjät todellakaan eivät ole tällaisen järjestelmän piirissä, ja se ei sen vuoksi ole niin kovin helppoa.

Mutta esimerkiksi voin sanoa sen, mihin valiokunta kiinnittää tässäkin mietinnössään huomiota, että pienyrittäjillä on karenssipäiviä normaalit seitsemän, mikä asia nyt esimerkiksi maatalousyrittäjiltä tullaan osaksi korjaamaan ja mikä myös perustuu maataloustuloratkaisuun. Kyllä vielä pienyrittäjien sosiaaliturvassa on huomattavasti parantamisen varaa kieltämättä.

Ed. Väistö: Rouva puhemies! Edellä olevat puheenvuorot osoittavat selvästi, että pienyrittäjien sosiaaliturvassa on todella vielä suuria puutteita, korjattavia puutteita. Ne on aikanaan selvitetty asiaa pohtineessa pienyrittäjien vuosilomarahajärjestelmätyöryh-

mässä, joka esitti jo vuodelle 1988 vuosilomapäivien pidentämistä 12 päivään. Meidän mielestämme on vähintään kohtuullista, että tämä tavoite toteutetaan tulevan vuoden aikana. Tästä syystä olemme valiokunnassa esittäneet, että puheiden sijasta ryhdytään todella tekoihin ja korotetaan vuosilomakeutusta ensi vuodelta pienyrittäjillä 12 päivään.

Arvoisa puhemies! Tähän liittyen ehdotan, että perusteluissa lausutaan seuraavaa: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin pienyrittäjien vuosilomarahen enimmäisvuositulon määrän ja vuosilomarahen enimmäismäärän korottamiseksi ja korvattavien lomapäivien määrän lisäämiseksi jo tulevalla lomakaudella.”

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! SMP:n eduskuntaryhmä on koko tämän hallituksen ajan jokaista budjettia koskien pyrkinyt työskentelemään siihen suuntaan, mitä ed. Mäkipään lausumaehdotukset sisältävät. Valitettavasti meidän poliittinen voimamme ei ole riittänyt aikaansaamaan niitä hyviä tavoitteita. Poliittinen voimahan on ihmeellistä. Toisinaan kahdeksan kansanedustajaa pyyhkäisee postit Suomen kartalta pois, toisinaan ryhmä ei taas tietysti pysty tekemään tarvittavia uudistuksia tällaisissa asioissa.

Mutta me otamme vauhtia oppositiosta ja tulemme ensi vaalien jälkeen 30 kansanedustajan voimalla takaisin, ja silloin näissä sosiaalikeskusteluissa alkaa olla uutta vauhtia.

Rouva puhemies! Kannatan kumpaakin ed. Mäkipään tekemää lausumaehdotusta.

Ed. Kankaanniemi: Arvoisa puhemies! Eduskunnalle on hieman häpeäksi tämä keskustelu, kun tiedämme, millä tasolla pienyrittäjien vuosiloma-asiat ovat. Meidän olisi syytä ryhdistäytyä ja hoitaa nämä asiat kiireesti kuntoon. Valitettavasti valiokunnan mietintöön saadut lausumat ovat niin ympäröityjä. Kyllä me siellä usein pidämme tärkeänä paljon pienempiäkin asioita kuin tässä, mutta ei sosiaalivaliokunnassa saatu hallitusta velvoittavaa pontta hyväksytyksi. Tämä ponsi on kirjoitettu kuitenkin vastalauseeseen. Ed. Väistö sen äsken esitti.

Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Väistön tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Mäkipää ed. Aittoniemen kannattamana ehdottanut kahta perustelulausumaa:

1) "Eduskunta edellyttää hallituksen valmistelemaan ehdotuksen pienyrittäjien lomailuun muuttamiseksi niin, että lomarahaan oikeutettujen määrä olennaisesti kasvaa ja lomarahaan reaalin taso nousee. Eduskunta edellyttää hallituksen antavan asian johdosta esityksen viimeistään niin, että se voidaan käsitellä valtion vuoden 1991 tulo- ja menoarvioehdotuksen käsittelyn yhteydessä."

2) "Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa pienyrittäjän vuosilomarahasta annettussa laissa tarkoitetun enimmäisvuositulon määrän ja vuosilomarahan suuruuden vahvistamisesta päätöksen, jolla enimmäisvuositulon määrä lomakaudeksi 1990/1991 vahvistetaan 80 000 markaksi ja pienyrittäjän vuosilomarahana samana kautena määrätään päivää kohti 350 markkaan."

Ed. Väistö ed. Kankaanniemen kannattamana on ehdottanut seuraavaa perustelulausumaa: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin pienyrittäjien vuosilomarahan enimmäisvuositulon määrän ja vuosilomarahan enimmäismäärän korottamiseksi ja korvattavien lomapäivien määrän lisäämiseksi jo tulevalle lomakaudelle."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Tämän jälkeen on päätettävä perusteluja koskevista ehdotuksista. Ed. Mäkipään 2) ehdotus ja ed. Väistön ehdotus ovat vastakkaisia, joten ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan. Ed. Mäkipään 1) ehdotuksesta äänestetään erikseen mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

1) Äänestys ed. Väistön ehdotuksen ja ed. Mäkipään 2) ehdotuksen välillä.

Ed. Väistön ehdotus "jaa", ed. Mäkipään 2) ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 121 jaa- ja 12 ei-ääntä, 26 tyhjää; poissa 40. (Koneään. 1)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Väistön ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Väistön ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Mietintö "jaa", ed. Väistön ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 96 jaa- ja 63 ei-ääntä; poissa 40. (Koneään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Mäkipään 1) ehdotuksesta.

Mietintö "jaa", ed. Mäkipään 1) ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 94 jaa- ja 63 ei-ääntä; poissa 42. (Koneään. 3)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Eduskunta yhtyy sosiaalivaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteiden hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotukset laeiksi työntekijäin eläkelain sekä lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 1 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 138

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 22

Suuren valiokunnan mietintö n:o 123

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Kankaanniemi: Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva työntekijäin elä-

kelain muuttamista koskeva hallituksen esitys parantaa hyvällä tavalla työsuhteeseen perustuvia etuuksia, mutta tämä ei kuitenkaan ole riittävän kattava siinä mielessä, että kuten edelliseen lakiesitykseen tähänkin sisältyy sellaista eriarvoisuutta kasvattava tekijä, joka johtaa siihen, että kotona työtä tekevät henkilöt, usein perheenäidit, jotka hoitavat pitkään kotona lasta, vammaista, pitkäaikaissairasta tai vanhusta, jäävät entistä huonompaan asemaan verrattuna niihin, jotka nauttivat työsuhteen mukanaan tuomista eduista.

On tietysti hyvä, että työsuhteen perusteella korjataan sitä asiaa, mikä tässä on kysymyksessä. Sitähän etujärjestöt ovat voimakkaasti ajaneet, ja näin etujärjestöjen kanta toteutuu. Mutta tämänkin asian yhteydessä on todettava, että kotona työtä tekevilla ihmisillä ei ole etujärjestöjä, ellei eduskunta heidän asemaansa paranna. Näin ei ole valitettavasti tapahtunut. Hallituksen puoleen tietysti on syytä kääntyä tässä suhteessa.

Valiokunta ei tähän asiaan ottanut riittävän terävästi kantaa, joten ehdotan, viitaten valiokunnan mietintöön sisältyvään vastalauseeseen, että eduskunta hyväksyisi seuraavan perustelulausuman:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa viipymättä esityksen kaikkien kotona lasta, vammaista, pitkäaikaissairasta tai vanhusta hoitavien eläke- ja sosiaaliturvan parantamiseksi.”

Ed. Väistö: Arvoisa puhemies! Yhteiskunnassamme on viime aikoina tullut korostuneesti esiin kotona tehtävän työn tärkeys. Käytännössä kuitenkin kotona tehtävää hoitotyötä ei vielä riittävästi arvosteta ja ennen muuta kotona tehtävä työ ei ole sosiaaliturvan osalta lähestulkoonkaan oikeudenmukaisella tasolla. Siitä syystä on välttämätöntä, että nyt eduskunta ed. Kansanien esittämän lausuman myötä kiirehti kotona tehtävän hoitotyön arvostusta ja hoitajien sosiaaliturvan parantamista. Ennen muuta kyse on lasten, vammaisten, pitkäaikaissairaiden ja vanhusten hoidosta. Nämä ovat entistä tärkeämpiä kysymyksiä yhteiskunnassamme väestörakenteen ja työvoimatilanteen johdosta.

Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Kansanien ehdotusta.

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys merkitsee sitä, etteivät erityisäitiys-, äitiys- ja vanhempainloma tai hoitovapaa enää heikennä eläkepalkkaa eivätkä myöskään eläkkeen määrää.

Valiokunnassa esitin, että tähän luetteloon olisi lisätty myös sairauspäiväraha-aika. Hyvin usein tilanne on juuri se, että esimerkiksi odotusaikana tuleva äiti joutuu olemaan sairaslomalla, ja nyt tämä aika edelleen tulee huonontamaan eläkepalkkaa. Sen sijaan erityisäitiysraha, joka erityistapauksia varten nyt lisättiin, mikä on erittäin hyvä asia, kun ei voida katsoa, että äiti on työkyvytön, vaan työolosuhteet aiheuttavat sikiölle vaaran, tulee voimaan ensi heinäkuussa. Mutta milloin odottava äiti saattaa olla sairaslomalla ennen synnytystä, se aika vähentää eläkepalkkaa. Tämä on erittäin nurinkurinen esitys. Ei ainoastaan tässä tilanteessa, vaan myös usein ennen eläkkeelle siirtymistä on pitkiä, muutaman kuukauden sairaslomaa, mutta ei yhtäjaksoista sairaslomaa, ja silloin tämä tilanne myös heikentää eläkepalkkaa.

Siksi valiokunnassa ehdotin, että sairaspäiväraha-aika olisi myös lakiin lisätty. Ehdotushan tuli valiokunnan mietintöön, koska opposition edustajat tätä kannattivat. Toivon, että asia hoidetaan, vaikka se nyt toisessa käsittelyssä on täällä poistettu. Mielestäni se on erittäin lyhytnäköistä politiikkaa.

Minua on syytetty vielä siitä, että valiokunnassa menen tekemään tällaisia ehdotuksia vääränä aikana. Ilmoitan, etten jatkossakaan aio etukäteen laskea, ketkä ovat paikalla ja ketkä ovat poissa, kun ehdotuksia teen, vaan käytän kansanedustajan oikeuksiani ja toivon, että hallituspuolueiden edustajat huolehtivat itse paikallaolostaan tarvittaessa.

Ed. Louvo: Arvoisa puhemies! Haluan ed. Väistölle todeta, että tämä esitys kuitenkin on alku kotona hoitotyötä tekevien sosiaaliturvan parantamiselle, aivan niin kuin sosiaalivaliokunnassa asiantuntijat totesivat. Tässä ehdotetaan muutettavaksi eläkkeen perusteena olevan palkan laskusääntöjä siten, että työsopimuslaissa tarkoitettu äitiys- tai vanhempainloma taikka hoitovapaa ei vaikuttaisi heikentävästi eläkkeen perusteena olevaan palkkaan.

Totta kai on niin, että tällä saralla on vielä

paljon tekemistä, ja kun hallitusohjelman lisäpöytäkirjassa on kohta, jossa luvataan parantaa kotona hoitotyötä tekevän sosiaaliturvaa, niin toivoisi, että siinä nyt kenties vielä jotain muutakin jatkossa tapahtuisi. Esimerkiksi sotainvalidien vaimojen, jotka ovat hoitaneet vuosikymmeniä hyvin vaikeasti vammautuneita puolisojaan, eläketurvassa on kohentamista.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Kankaanniemi ed. Väistön kannattamana ehdottanut, että vastalauseessa esitetty perustelulausuma hyväksyttäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Lopuksi päätetään perustelulausumaehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Kankaanniemen ehdotus ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 85 jaa- ja 64 ei-ääntä; poissa 50. (Koneään. 4)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotukset laeiksi kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta, vuodelta 1991 suoritettavasta sairausvakuutusmaksusta ja työnantajan lapsilisämaksun perimättä jättämisestä vuodelta 1991

Kolmas käsittely, ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 167
Lakialoite n:o 59
Toivomusaloitteet n:ot 665, 707 ja 816
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 30
Suuren valiokunnan mietintö n:o 127

Ensimmäinen varapuhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan.

Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksista, joista toisessa käsittelyssä päätetyt, hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toivomusaloitteista.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset hyväksytään.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta yhtyy sosiaalivaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteiden hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotukset laiksi rintamasotilaseläkelain 9 a §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely, ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 168
Lakialoite n:o 89
Toivomusaloitteet n:ot 681, 726 ja 729
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 28
Suuren valiokunnan mietintö n:o 126

Ensimmäinen varapuhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksista, joista toisessa käsittelyssä päätetty, hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toivomusaloitteista.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Mäkipää: Arvoisa puhemies! Käsiteltävänä on ylimääräinen rintamalisä, joka

on menossa oikeaan suuntaan, mutta ei ole riittävä. Rintamalisän tarkoituksena on olla lisäeläke sellaisille sotien veteraaneille, joilla on kaikkein heikoimmat eläketulot. Myöskään valiokunnassa emme ole ehtineet käsitellä vielä lakialoitteita, joita ovat kirjoittaneet niin hallitus- kuin oppositiopuolueiden kansanedustajat. Nämä ovat ehdotuksia laiksi sotiemme veteraanien vähimmäiseläkkeestä, mikä tarkoittaa sitä, että tulee säädettäväksi laki, jolla turvataan 4 500 markan toimeentulo kuukaudessa kaikille. Toivonkin, että kun näitä lakialoitteita on kirjoittanut jokainen puolue, myös tässä yhteydessä olisitte näiden esitysten takana, ja ehdotankin perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa:

”Eduskunta toteaa, että hallituksen esitykset ylimääräisen rintamalisän korottamiseksi eivät ole olleet riittäviä, ja edellyttää hallituksen antavan eduskunnalle esityksen ylimääräisen rintamalisän korottamisesta 30 prosenttiin kansaneläkkeen lisäosasta niin, että korotus voidaan toteuttaa vuoden 1991 aikana. Samalla eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle viivyttämättä lakiehdotuksen veteraanien vähimmäiseläkkeestä sellaisena, kuin vuoden 1990 valtiopäivillä tehdyissä lakialoitteissa n:ot 75–80 esitetään.”

Ed. Koistinen: Arvoisa puhemies! Vaikka nyt ehdotettu uudistus osoittaakin suurempaa ymmärtämystä veteraanejamme kohtaan, nämä toimet eivät ole kuitenkaan riittäviä, kun niitä verrataan niihin uhrauksiin ja saavutuksiin, joissa veteraaniemme panos on ollut ratkaiseva. Tätä varten, koska meillä on suuri joukko veteraaneja, jotka ovat toimeentulorajalla tai jopa sen alapuolella, veteraanijärjestöjen taholta on esitetty lakiesitys, jonka on allekirjoittanut yli 100 kansanedustajaa eduskunnassamme ja joka laki turvaisi kaikkein heikoimmassa asemassa oleville veteraaneille 4 500 markan suuruisen vähimmäiseläkkeen.

Koska näitä lakialoitteita ei ole otettu vielä käsittelyyn sosiaalivaliokunnassa, ehdotan, että perusteluissa mainitaan II vastalauseeseen sisältyvä perustelulausuma, joka kuuluu:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle pikaisesti lakiesityksen veteraanien vähimmäiseläkkeestä eduskunnalle vuoden 1990 valtiopäivillä jätettyjen lakialoitteiden

den n:ot 75, 76, 77, 78, 79 ja 80 mukaisesti.”

Ed. Louvo: Arvoisa puhemies! Haluan vastata ed. Mäkipään puheenvuoroon ja todeta, että vaikka tämä esitys ei olisikaan riittävä, niin kuitenkin tällä ylimääräisen rintamalisän parannusesityksellä nyt toteutetaan se hallituksen tavoite, että perusturvauudistus aloitetaan heikoimmassa asemassa olevista rintamaveteraaneista. Tällä esityksellä huhtikuun alusta pelkän kansaneläkkeen varassa olevat rintamaveteraanit tulevat saamaan käteensä noin 3 000 markan eläkettä vastaavan summan, ja tämä vastaa noin 4 000–5 000 markan palkkatuloja, aivan niin kuin sosiaalivaliokunnassa sosiaali- ja terveysministeriön edustaja totesi.

Kun vielä otetaan huomioon, että viime lokakuun alusta sotilasvammalain mukainen elinkorko on muutettu todelliseksi haittakorvaukseksi eikä se enää vähennä kansaneläkkeen lisäosaa ja kun taas tämä ylimääräinen rintamalisä on sidottu kansaneläkkeen lisäosaan, niin tämä vaikuttaa aivan erityisesti myös sotainvalidien sosiaaliturvan parantamiseksi.

Myös esitys kansaneläkelain muuttamisesta, joka on täällä käsittelyssä parasta aikaa ja jolla puolisoiden kansaneläkkeen lisäosaa nostetaan, vaikuttaa siihen, että tämä ylimääräinen rintamalisä on suurempi. Kokonaisuudessaan voidaan sanoa, että erittäin mukavaa on, että tämä hallitus on parantanut rintamaveteraanien sosiaaliturvaa. Tietenkin jatkossa on paljon tekemistä esimerkiksi kuntoutuksen parantamiseksi.

Ed. Jurva: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Mäkipään tekemää ehdotusta.

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Koistisen tekemää ehdotusta.

Ed. Aittoniemi: Arvoisa puhemies! Haluan ed. Louvolle vastauspuheenvuorona todeta, että hänen puheensa olivat samanlaisia kuin sosiaali- ja terveysministeriön virkailijan puheet budjettiriihessä, jossa hän epäonnistuneen yrityksemme jälkeen koskien kansaneläkkeiden lisäämistä kehotti meitä menemään tuonne kentälle ja kertomaan ihmisille, että sotaveteraanit ovat saaneet jo

500 miljoonaa, että puhuisimme siitä kaduilla, toreilla sekä tupailloissa.

Tässäkin puheenvuorossaan ed. Louvo puhui siitä, että tämä on hyvä alku. Kyllä minä sanon, että jos tällä systeemillä perusturvauudistusta viedään eteenpäin, niin tämä maapallo on varmasti litteä siinä vaiheessa, kun tämä asia saadaan loppuun toteutetuksi.

Hän mainitsi myöskin kansaneläkeuudistuksen IV vaiheen toteuttamisesta, joka muiden hallituspuolueiden taholta on täysi farssi ja jonka me jokainen tiedämme. Minä pidän hänen puheenvuoroaan uskomattomana. En voi mitään muuta sanoa, nimenomaan siltä osin, kun katsotaan, millä tavalla perusturvauudistuksessa pitää edetä. Hän luuli jo unohdetun eläkefarssin budjettiriihestä ja sen jälkeen, ja hän lähtee kertomaan, kuin tämä hallituksen päätös olisi kauniistikin tehty eläkeläisiä kohtaan, jota sittemmin sosialidemokraattien taholta on yritetty vähän peittoa kätkeä eduskunnassa.

Ed. Kettunen: Arvoisa puhemies! Tämä ed. Mäkipään ehdottamana ponsiehdotus on varsinkin loppuosaltaan varsin mielenkiintoinen samoin kuin myöskin ed. Koistisen esittämä ponsiesitys.

Arvoisa puhemies! Tässä äänestyksessä me nyt näemme, äänestävätkö ne kansanedustajat omien allekirjoittamiensa lakialoitteiden puolesta, jotka he ovat kirjoittaneet muutama viikko sitten ja jotka eduskunta muutama viikko sitten lähetti sosiaalivaliokuntaan. Ne lakialoitteethan ovat syntyneet Sotkamon rintamamiesveteraanien osaston aloitteesta, ja arvoisa puhemies, totean, että tällä hetkellä Sotkamosta, Vuokatin vaarojen jyhkeiden ikihonkien juurelta varmasti katsellaan hyvin tarkasti eduskuntaan päin, millä tavalla kansanedustajat suhtautuvat veteraanimme asioihin. Erityisesti sotkamolaisten katseen seuraamina ovat sosialidemokraattien kansanedustajat, jotka ovat allekirjoittaneet nämä lakialoitteet, kuin myös tietenkin kokoomuksen edustajista ed. Valli, koska muuthan eivät suostuneet kokoomuksen ryhmästä näitä allekirjoittamaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Koistinen ed. Stenius-

Kaukosen kannattamana ehdottanut II vastalauseen mukaista perustelulausumaa.

Ed. Mäkipää ed. Jurvan kannattamana on ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: ”Eduskunta toteaa, että hallituksen esitykset ylimääräisen rintamalisän korottamiseksi eivät ole olleet riittäviä, ja edellyttää hallituksen antavan eduskunnalle esityksen ylimääräisen rintamalisän korottamisesta 30 prosenttiin kansaneläkkeen lisäosasta niin, että korotus voidaan toteuttaa vuoden 1991 aikana. Samalla eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle viivyttämättä lakiehdotuksen veteraanien vähimmäiseläkkeestä sellaisena, kuin vuoden 1990 valtiopäivillä tehdyissä lakialoitteissa n:ot 75—80 esitetään.”

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus hyväksytään.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Lopuksi on äänestettävä perustelulausumaehdotuksista. Ed. Koistisen ja ed. Mäkipään ehdotukset ovat vastakkaisia, joten ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Koistisen ja ed. Mäkipään ehdotusten välillä.

Ed. Koistisen ehdotus ”jaa”, ed. Mäkipään ehdotus ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 111 jaa- ja 11 ei-ääntä, 25 tyhjää; poissa 52. (Koneään. 5)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Koistisen ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Koistisen ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Mietintö ”jaa”, ed. Koistisen ehdotus ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 80 jaa- ja 66 ei-ääntä; poissa 53. (Koneään. 6)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Eduskunta yhtyy sosiaalivaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteiden hylkäämistä.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ehdotukset laiksi korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden presidenttien ja jäsenten palvelussuhteen ehdoista sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 84

Toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 11

Suuren valiokunnan mietintö n:o 150

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 150. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys koskee korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden presidenttien sekä jäsenten palvelusehtoja. Näiden instituutioiden korkeat ja korkeasti koulutetut virkamiehet vapautetaan tietyllä tavalla työtaistelun piireistä, toisin sanoen heidän ei tarvitse eivätkä he voikaan enää tämän jälkeen mennä barrikadeille vaatimaan palkkaetujaan. En ole toki heitä siellä nähnyt tähänkään saakka. Heidän palkkaluokkansa edustaa maan korkeinta palkkausta valtion palkkaustasossa, mikä on ehdottomasti oikein ottaen huomioon, että näiden instituutioiden palveluksessa olevilta vaaditaan korkeata moraalia ja korkeata

työtaitoa. Siltä osin ei asiassa ole mitään sanottavaa.

Olen kuitenkin jättänyt toisen lakivaliokunnan mietintöön vastalauseen, joka koski ainoastaan yhtä lausetta, joka on myöskin hallituksen esityksen perusteluissa. Vastuksesta huolimatta sama lause tuli myöskin toisen lakivaliokunnan mietintöön perusteluiden kohdalle kohtaan ”Valiokunnan kannanotot” sen ensimmäiseen lauseeseen, jossa todetaan: ”Tuomioistuimet ovat hallitusmuodon 2 §:n mukaan riippumattomia.” Rouva puhemies! En halua halventaa suomalaista oikeuslaitosta, tätä ei voida yleistää, mutta väitän, että eivät ole. (Välihuutoja) Suomalaiset tuomioistuimet eivät ole riippumattomia missään tapauksessa, ja tästä johtuen myöskin tuomioistuinlaitokseen kohdistunut luottamus kansalaisten keskuudessa on viime vuosien aikana romahtanut, aivan samalla tavalla kuin luottamus eduskuntaankin on romahtanut. Tämä johtuu siitä, että sekä tuomioistuinlaitokseen että eduskuntaan valitaan poliittisin perustein.

Kihlakunnanoikeuksien lautamiehet on valittu poliittisin perustein tähän saakka. Kuten ed. Juhantalo asianajajamiehenä varmasti tietää, näin on tapahtunut. Väitän myöskin, että ainakin suurimpien raastuvanoikeuksien oikeusneuvosmiehet valitaan suurelta osin poliittisin perustein. En väitä, ettei heidän tietoaan ja taitoaan oteta huomioon, mutta poliittiset perusteet ovat määräävinä tuomioistuinlaitosten kokoonpanoa määrätessä.

Jos menen hiukan tuomioistuinlaitoksen ulkopuolelle, myöskin eduskunnan oikeusasiamies ja valtioneuvoston oikeuskansleri, jotka ovat samoissa palkkaluokissa, mistä tässä puhutaan, valitaan poliittisin perustein. Olemmehan me täällä äänestäneet näistä asioista. Tämä on ehdoton tosiseikka, siitä ei päästä mihinkään.

Luottamus tuomioistuinlaitokseen on kansalaisten keskuudessa siis romahtanut, ja se on asia, johon on kiinnitettävä ehdottomasti huomiota. On myöskin esitetty väitteitä, että käsiteltäessä tiettyjä poliittispohjaisia juttuja tuomioistuimen kokoonpanoa on eräissä kaupungeissa muutettu tarkoituksenmukaisesti sellaiseksi, että se paremmin soveltuisi käsiteltävään asiaan. Tämä on tietyllä tavalla kovaa tekstiä, mutta tämä on kansan ääntä. Muusta ei kansan luottamus oikeuslaitok-

seen romahda kuin siitä, että tiedetään, että se ei ainakaan kaikissa tapauksissa ole riippumaton.

Rouva puhemies! Kyllä minä mielelläni toisella korvalla kuuntelen ed. Kekkonen, josta tiedän, että hän varmasti vastaakin puheenvuorooni tämän jälkeen, mutta ed. Kekkonen, teidän aikanne tulee aivan heti minuutin tai kahden kuluessa.

Näin ollen, näin arvovaltaisen foorumin kuin eduskunnan ei pitäisi perusteluissa lausua "ovat hallitusmuodon 2 §:n mukaan riippumattomia", koska on ainakin epäilyksiä meidän kaikkien mielessä, että näin ei ehkä kaikissa tapauksissa olekaan. Tästä syystä eduskunnan olisi pitänyt hyväksyä ja tätä ennen tietenkin valiokunnan eduskuntakäsittelyn pohjaksi tämä kohta lausuttavaksi näin: "Tuomioistuinten tulisi hallitusmuodon 2 §:n mukaan olla riippumattomia." Silloin eduskunta ottaen huomioon asiassa ilmenneet tosiseikat ja tuomioistuineläytöksen luotamuksen horjumisen olisi tietyllä tavalla ottanut tähän kantaa, mutta ei olisi todennut sellaista asiaa, mitä se ei voi todeta.

Rouva puhemies! Tulen tämän asian kolmannessa käsittelyssä ehdottamaan, että äsken mainitsemani yksi lause muutetaan sen sisältöiseksi kuin se on valiokunnan mietinnössä olevassa vastalauseessa.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 1—6 §, johtolause ja nimike, toisen lakiehdotuksen 2 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike, kolmannen lakiehdotuksen 2 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike, neljännen lakiehdotuksen 1 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä viidennen lakiehdotuksen 64 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotus laiksi yhden tuomarin istunnossa käsiteltävistä rikosasioista annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 218

Lakivaliokunnan mietintö n:o 11
Suuren valiokunnan mietintö n:o 152

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 152. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotus uhkasakkolaiksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 63
Lakivaliokunnan mietintö n:o 9
Suuren valiokunnan mietintö n:o 135

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 135. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—5 §, 1 luvun otsikko, 6—13 §, 2 luvun otsikko, 14—17 §, 3 luvun otsikko, 18—21 §, 4 luvun otsikko, 22—25 §, 5 luvun otsikko, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Ehdotukset laeiksi rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista annetun lain ja sairausvakuutuslain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 178
Lakivaliokunnan mietintö n:o 10
Suuren valiokunnan mietintö n:o 151

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mie-

tintö n:o 151. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 3, 5, 7, 10 ja 10 a § sekä sen edellä oleva väliotsikko, 17, 19 ja 27 a §, voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike sekä toisen lakiehdotuksen 27 c §, voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

11) Ehdotus laiksi asuntotulon verottamisesta eräissä tapauksissa annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 188

Toivomusaloitteet n:ot 90/1987 vp., 37/1989 vp. ja 70

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 43

Suuren valiokunnan mietintö n:o 153

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 153. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 §, voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

12) Ehdotus laiksi alustoimitusten rahoitukseen myönnettävästä korkotuesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 202

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 44

Suuren valiokunnan mietintö n:o 154

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mie-

tintö n:o 154. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään 1—10 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

13) Ehdotus säteilylaiksi

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 230/1989 vp.

Talousvaliokunnan mietintö n:o 9

Suuren valiokunnan mietintö n:o 136

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 136. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—4 §, 1 luvun otsikko, 5—7 §, 2 luvun otsikko, 8—13 §, 3 luvun otsikko, 14 ja 15 §, 4 luvun otsikko, 16—20 §, 5 luvun otsikko, 21—23 §, 6 luvun otsikko, 24 ja 25 §, 7 luvun otsikko, 26—31 §, 8 luvun otsikko, 32—37 §, 9 luvun otsikko, 38—41 §, 10 luvun otsikko, 42—44 §, 11 luvun otsikko, 45—49 §, 12 luvun otsikko, 50—52 §, 13 luvun otsikko, 53—58 §, 14 luvun otsikko, 59—64 §, 15 luvun otsikko, 65 ja 66 §, 16 luvun otsikko, 67—72 §, 17 luvun otsikko, 73—78 §, 18 luvun otsikko, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

14) Ehdotukset laiksi alkoholilain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 173

Talousvaliokunnan mietintö n:o 10

Suuren valiokunnan mietintö n:o 155

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mie-

tintö n:o 155. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 69, 72, 73, 75, 77, 80 ja 106 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike, toisen lakiehdotuksen 37—39 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä kolmannen lakiehdotuksen 4 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

15) Ehdotus erämaalaksi

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 42

Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 22

Suuren valiokunnan mietintö n:o 139

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 139. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otetaan lakiehdotus, joka olisi muilta osin suuren valiokunnan ehdotuksen mukainen, paitsi että 3 ja 7 § kuuluisivat seuraavasti:

”3 §

Erämaa-alueet

Erämaa-alueiksi perustetaan:

(1—6 kohta kuten suuren valiokunnan mietinnössä)

7) Vätsärin—Kessin alue, johon kuuluu noin 183 000 hehtaaria valtion omistamia maita Inarin kunnassa (liite 7);

(8 kohta kuten suuren valiokunnan mietinnössä)

9) Hammastunturin alue, johon kuuluu noin 214 000 hehtaaria valtion omistamia maita Inarin, Sodankylän ja Kittilän kunnissa (liite 9);

(10—12 kohta kuten suuren valiokunnan mietinnössä)

(2 momentti kuten suuren valiokunnan mietinnössä)

7 §

Käyttösuunnitelma

Erämaa-alueiden käytössä on noudatettava käyttösuunnitelmaa, jonka laatii metsähallitus ja vahvistaa ympäristöministeriö.

Erämaa-alueiden metsät säilytetään mahdollisimman luonnontilaisina siten, ettei niissä saa harjoittaa puutuotannollisia hakkuuita.”

Ehdotan siis, että valiokunnan ehdottama Vätsärin erämaa-alue muutettaisiin nimeltään Vätsärin—Kessin alueeksi ja sitä laajennettaisiin 28 000 hehtaarilla valiokunnan ehdottamasta etelään päin. Lisäksi Hammastunturin erämaa-aluetta laajennettaisiin 32 000 hehtaarilla niin ikään etelään päin siitä, mitä valiokunta on ehdottanut. Valiokunnan ehdotus on puolestaan kummankin osalta yhteneväinen hallituksen esityksen kanssa.

7 §:n muutos koskee metsien käsittelyä osalla suunniteltuja erämaa-alueita. Hallituksen kantaan yhtyen valiokunta sallisi metsien hakkuun ns. luonnonmukaisin menetelmin 57 500 hehtaarilla. Omassa ehdotuksessani puuntuotannolliset hakkuut olisivat kiellettyjä erämaa-alueilla.

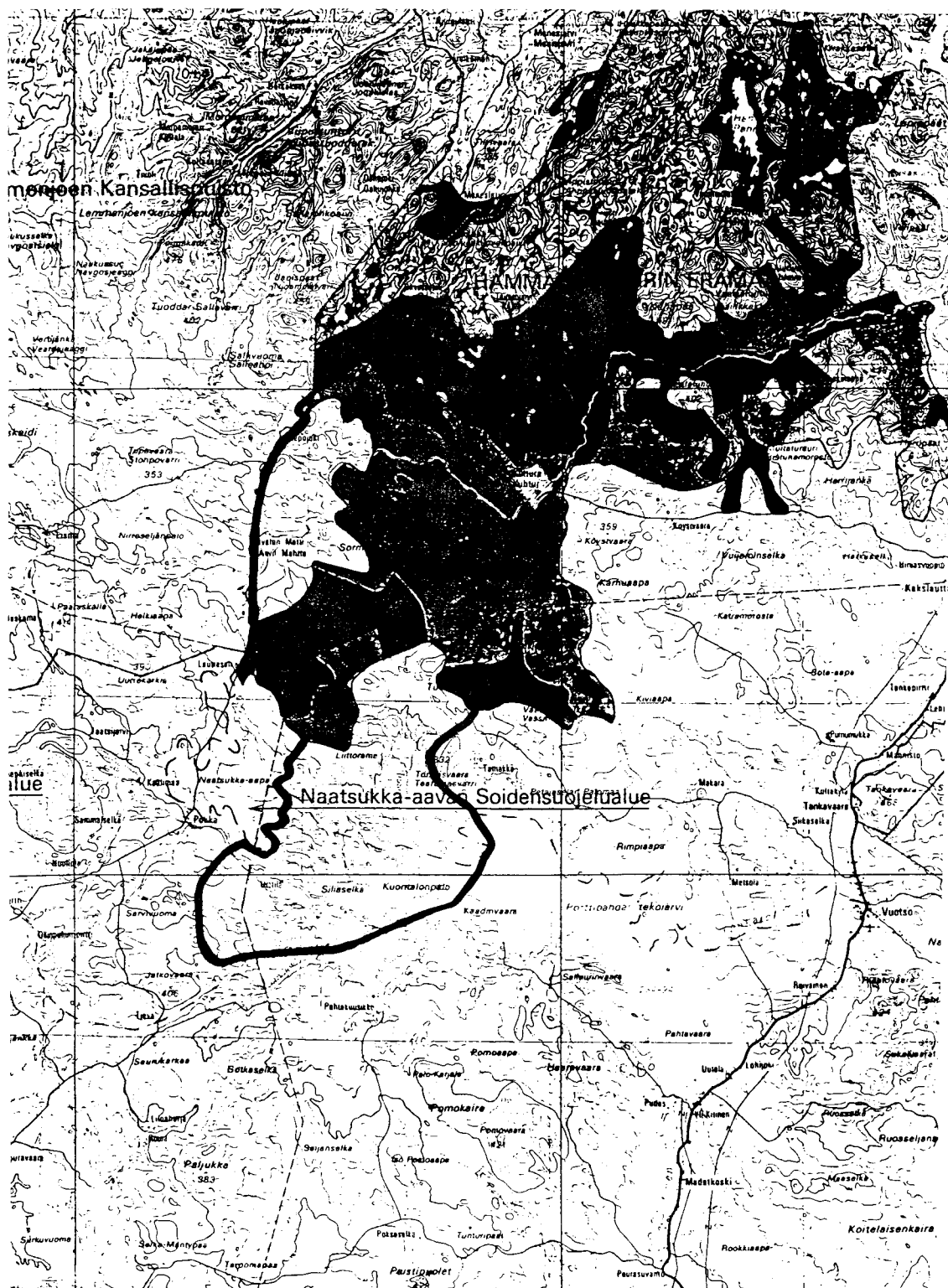
Keskityn seuraavassa perustelemaan ehdotuksiani.

Lakiehdotuksen ensimmäisessä käsittelyssä käyty keskustelu osoitti, että hallituksen ja valiokunnan ehdottamalla kannalla olevat perustavat näkemyksensä metsurien työllisyyteen ja puun saantiin, erityisesti sahatukien saantiin Vapo Oy:n Peuravuonon sahalle. Ne edustajat, jotka ilmaisivat olevansa samoilla linjoilla kanssani, taas perustivat mielipiteensä pitkän aikavälin tarkastelussa arvokkaina pitämilleen näkökohdille.

Ensinnäkin joitakin näkökohtia metsurien työpaikoista. Hallitus päättyy oman esityksensä perusteluissa seuraavaan johtopäätöksen: ”Ehdotetun lain mukaisten erämaa-alueiden säilyttäminen ei vähennä työpaikkoja Inarin alueen puunjalostuksessa.” Tätä johtopäätöstä valiokunta ei ole mietinnössään moittinut. Metsurityöpaikat siis mene-

Liite 7 ed. Pulliaisen ehdotukseen erämaalain käsittelyn pohjasta, 3 §:n 1 momentin 7 kohta

Liite 9 ed. Pulliaisen ehdotukseen erämaalain käsittelyn pohjasta, 3 §:n 1 momentin 9 kohta

tettäisiin, jos menetettäisiin, niillä alueilla, joita nyt ehdotan liitettäväksi kahteen ehdotetuista 12 erämaa-alueesta. Lisäaluehan on 60 000 hehtaaria.

Mitä sitten puuta jalostavan teollisuuden puunsaantiin tulee, niin selluteollisuus ei ole meillä riippuvainen mainitun 60 000 hehtaarin puista. Meillä on jäänyt jo pitkään miljoonien kuutiometrien hakkuusäästö, tosin ei Lapin läänissä vaan sen eteläpuolella. Lapin läänin puunjalostuslaitoksiin tuodaankin nykyisin puuraaka-ainetta itärajan takaa ja läänin eteläpuolelta Oulun läänistä. Oulun läänistä on lyhyempi puunkuljetusmatka Lapin läänin sellutehtaille kuin Kessin tai Hammastunturin kairoilta.

Peuravuonon saha ei ole riippuvainen niistä sahatukeista, jotka olisivat saatavissa mainituilta 60 000 metsähehtaarilta. Vapo Oy on nimittäin tehnyt metsähallituksen kanssa sopimuksen raaka-aineen toimittamisesta Peuravuonon sahalle, jolloin se voi kerätä tukit savotoiltaan eri puolilta Lappia täyttääkseen sopimuksen mukaiset velvoitteensa. Tätä sopimusta on puolestaan pidettävä sellaisena, että metsähallituksen on ensin toimitettava sahatukit Peuravuonon sahalle ja vasta sopimuksen velvoitteiden täytyttyä se voi myydä niitä muille ostajille. Pohjois-Suomen sahoille kuljetetaan jo nyt tukkeja 300 kilometrin säteeltä itse sahailaitoksista.

Metsurityöpaikkamenetyksiä arvioitaessa on otettava huomioon myös monitoimikoneiden lisääntyvä käyttö hakkuutoiminnassa. Pari vuotta sitten otettiin maassamme yhden vuoden aikana käyttöön yli 250 monitoimikonetta, jotka veivät noin 2 500 metsurityöpaikkaa. Nyt monitoimikoneita on jo käytössä Sodankylässä vähentämässä metsurityöpaikkoja, eikä niistä juurikaan pidetä mekkalaa. Metsähallitus on ilmoittanut lausunnossaan erämaakomitean mietinnöstä, että se tulee ottamaan monitoimikoneet käyttöön myös Ylä-Lapissa. Siihen pakottavat metsähallituksen oman ilmoituksen mukaan sekä kustannussyyt että odotettavissa oleva työvoimapula. Metsurityöpaikkojen menettäminen ei siis ole Ylä-Lapin erämaa-alueiden osaltakaan yksinkertainen ja selvä asia.

Arvoisa puhemies! Jos eduskunta hyväksyy erämaalain valiokunnan kannan mukaisena, merkitsee se, että luonnonmukaisiksi luonnehditut hakkuut ovat mahdollisia ja

käytännössä varmoja 57 500 hehtaarin alueella. Nämä olisivat luonnollisesti erämaa-alueiden runsaspuustoisimpia alueita. Itse hakkuut ja niitä varten tehtävät ns. talvitiet maksavat. Jotta hakkuuoperaatiolla olisi jotain mieltä, on siitä saatavan tuoton oltava kuluja suuremman. Tämä jo sellaisenaan säätelee muotoa ns. luonnonmukaisille hakkuille. Käytännössä luonnonmukainen onkin miltei samaa kuin talousmetsäkäytännön mukaan toteutettu.

Ylä-Lapin hoitoalue on tehnyt luonnonmukaisen hakkuun mallialueita alueilleen. Maastoon on hakattu 10—15 hehtaarin kuvioita siemenpuuasentoon. Tarvitaan todella tarkkaa silmää, että huomaa, että puita on jätetty enemmän pystyyn kuin talousmetsäkäsittelyssä uusittujen ohjeiden mukaan. Siemenpuita on siinä määrin harvassa, että kunnon myrsky kaataa niistä helposti jokaisen, jolloin jäljelle jääkin vain keinollisen uudistamisen mahdollisuus. Pienilmastoltaan jo 5 hehtaarin aukko vastaa suuren avoalan oloja, mikä puolestaan vaikeuttaa metsän uudistumista ja hidastaa metsän kasvua.

Voidaankin kysyä, mikä sitten olisi luonnonmukaista. Sitä olisivat puiden poimintapoistot, joita luonto itse harjoittaa Ylä-Lapin männiköissä kelouttamalla puita pystyyn ja kaatamalla niitä ja eläviä puita liekopuiksi.

Ihminenkin on itse harjoittanut Ylä-Lapin alueella poimintahakkuuta mm. Kessin alueella 1920- ja 1930-luvulla. Noista hakkuista näkyvät vielä kannot maastossa. 1920- ja 1930-lukujen poimintahakkuiden jälkeen metsä on jatkanut monissa paikoissa kasvuaan ja uudistumistaan vallinneissa ilmasto-oloissa — tähdennän: vallinneissa ilmasto-oloissa. Harvapuustoisessa Ylä-Lapin metsässä puut eivät varjosta toisiaan. Niinpä männikkö voi uusiutua männiköksi ilman metsän pioneerivaihetta. Väliin saattaa jäädä kuitenkin laajoja kuvioita, joissa vain sitkeät petäjät sinnittelevät nykyisin karussa kasvuympäristössä ilman nuorta taimikkoa vanhuksien välissä. Tämä on selvästi nähtävissä mm. Kessin alueella.

Hallituksen esityksen mukaiset luonnonmukaiset hakkuut ovat viemässä erämailta niiden erämaaluonnetta.

Saman suuntaisesti vaikuttavat hakkuuta varten suunnitellut talvitiet, jotka eivät suinkaan ole talvella puiden väliin jäädytettyjä

kulku-uria, vaan puskutraktoreilla metsään hakattuihin aukkoihin pukattuja, todella törkeään näköisiä uria maa- ja kantokasoiheen. Viimeistään ne vievät maisemalta erämaaluntoon.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen perusteluissa on vakava puute, kun niissä ei tuoda julki sitä, että eräametsät sijaitsevat suojametsäalueella tai sitä vastaavissa oloissa. Suojametsän keskeisenä tehtävänä on toimia puskurivyöhykkeenä tundraa vastaan ja estää metsänrajan aleneminen.

Pohjois-Lapin metsissä on todettu vakavia ilman saasteiden aiheuttamia neulasvaurioita ja neulaskatoa, mikä merkitsee puiden kasvun heikkenemistä. Tilanne on huonontunut jatkuvasti. Välittömästi itärajamme takana oleviin saastepäästöihin ei ole odotettavissa vähennystä ainakaan lähimpään viiteen vuoteen, joten tilanteen jatkuva heikkeneminen on odotettavissa. On hyvin mahdollista, että kasvu putoaa metsänrajan läheisissä oloissa kitumaiden tasolle. Nykyisinkin jo kitumaat jätetään hakkuiden ulkopuolelle Lapin läänin valtionmailla.

Luontainen monimuotoinen metsä kestää parhaiten ilman saasteiden vaikutuksia ja muita tuhoja. Isommat puut suodattavat saasteita ja suojaavat siten pienempiä puita. Peitteellinen metsä kokonaisuutena suojaa maanpintaa ja puille elintärkeitä juurisienirihmoja. Karuissa oloissa hakkuut jo sinänsä lisäävät ravinteiden huuhtoutumista ja maaperän happamoitumista. Saastuttamisen loputtua tarvitaan kaikki mahdolliset puut siementämään ja suojaamaan uutta puusukupolvea.

Tilanne on Ylä-Lapin erämaa-alueella äärimmäisen vakava. Mitään puuntuotannollisia hakkuuta ei saa nyt sallia niillä alueilla, joita olen ehdottamassa erämaa-alueiksi. Myös erämaiden ulkopuolisten Ylä-Lapin metsien osalta olisi hakkuutoiminta otettava pikaisesti uuteen arviointiin samasta syystä.

Arvoisa puhemies! Yhtenvetona toetaan, että eräametsien hakkuista ehdottamillani alueilla olisikin luovuttava vähintäänkin toistaiseksi mm. seuraavista syistä:

Pohjois-Lapin metsillä on kasvava monikäyttölinen merkitys muiden kuin puuntuotannollisten käyttömuotojen merkityksen jatkuvasti kasvaessa.

Eräametsien puuston arvo jo puinakin lisääntyy vanhetessaan. Puut kasvavat hyvin

hitaasti, mutta kasvavat kuitenkin aina 300 vuoden ikään saakka.

Eräametsät sijaitsevat ekologisesti aroilla alueilla, suojametsäalueilla ja metsänraja-seuduilla. Niiden merkitys on Lapin metsäteollisuuden raaka-aineen hankinnassa marginaalinen, vain noin prosentin luokkaa.

Pohjois-Lapin metsissä on todettu vakavia ilman saasteiden aiheuttamia neulasvaurioita ja neulaskatoa.

Kitumaille ei nytkään hakata Lapin valtionmailla.

Luontainen monimuotoinen metsä kestää parhaiten myös ilman saasteiden vaikutuksia. Hakkuut jo sinänsä edistävät kasvualustan happamoitumista, joka heikentää taimettumista.

Käyttökelpoisia luonnonmukaisia hakkuumenetelmiä ei ole. Niitä tulee tutkia talousmetsissä, ei eräametsissä.

Arvoisa puhemies! Rikkaina eurooppalaisina meidän tulee suojella Luoteis-Euroopan viimeiset minkään asteisesti suojelemattomat eräametsät. Ne ovat juuri ne, jotka on mainittu kilpailevassa lakiehdotuksessani. Eurooppa katsoo meitä tänä iltapäivänä!

Ed. Pokka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huomaan tällä kertaa olevani ed. Pulliaisen kanssa aivan samaa mieltä tilanteesta Ylä-Lapin alueella. Nythän Kuolan saasteiden vuoksi tilanne Ylä-Lapin metsissä on todella heikentynyt myös vesialueella. Tämä on seikka, joka on mielestäni jäänyt laki- ja talousvaliokunnalta ajattelematta. Minulla on sellainen kuva, että nyt on pakko pidättäytyä kaikista metsänhakkuutoimenpiteistä suunnitellulla erämaa-alueella. Luonto ei yksinkertaisesti sitä nyt kestä. Ja vaikka Kuolan päästöt saataisiinkin kuriin, niin kuin me kaikki nyt uskomme, kestää vielä vuosia, kun maaperän happamoitumisen kautta saastuminen vain etenee. Näin ollen viisi vuotta on ilmeisesti ainakin se aika, jonka me joudumme odottamaan jotain myönteisiä tuloksia.

Sen sijaan erämaa-alueen laajentaminen, jota ed. Pulliainen esitti, on vähän sellainen asia, että ed. Pulliaisenkin kannattaa hiukan miettiä, kannattaako vaatia lisää kymmeniätuhansia hehtaareja, kun koko esitetty alue on jo toistamijoonaa. Ne ovat jo niin suuria alueita, että se on jo ehkä riittävä yhden läänin osalle.

Ed. Ajo (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Olen täysin eri mieltä kuin ed. Pokka. Jos hakkuita lykätään niin kauan, kunnes Kuolan päästöt on selvitetty, siellä ei päästä ikinä hakkaamaan. Nimittäin siellä on paljon tarpeellisia hakkuita, jotka voitaisiin huoletta tehdä ihmisten toimeentulon vuoksi.

Ed. Pulliainen puhui äsken metsurityöpaikoista. Ne ovat tavallisia työpaikkoja, jotka eivät puhumalla muuksi muutu. Jos ne oteetaan pois, se on työn ryöväämistä köyhältä ihmiseltä. Samalla viedään häneltä toimeentulo, jotta paremmin pärjäävät ihmiset saisivat itselleen esteettisiä nautintoja ja myös sielulle virkistystä. En tiedä, onko se virkistystä, kun tietää, että köyhän ihmisen haudalla nautitaan.

Ilmoitan, että olen kaikkia ponsilausemia ja muita lain vesitysyriytyksiä vastaan, joita täältä salista ehkä tulee jopa hallituspuolueiden esittämänä. Hyväksyn erämaalain sellaisenaan, lyhentämättömänä, ja ilman mitään vesityksiä ja muita konnankoukkuja.

Ed. Sarapää (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta ed. Pulliaisen puheenvuoro oli tavattoman yksipuolinen. Hän painotti vain yhtä puolta asiasta, ja kokonaisuus unohtui. Meidän on muistettava, että Lapissa on jo nyt luonnonsuojelulain perusteella rauhoitettu noin miljoona hehtaaria erilaisia alueita. Erämaalain kautta rauhoituksen piiriin melkein kokonaan tulee 1,5 miljoonaa hehtaaria, ja nyt täällä esitetään 57 000 hehtaarin laajennusta ja annetaan ymmärtää, että jos ei näin menetellä, niin koko Lapin metsät ja koko lappilainen luonto tuhoutuu. Minusta näin ei ole ollut. Lappi on ollut aina erittäin myönteinen kaikille luonnonsuojelutoimenpiteille, mutta jossakin raja on tuleva vastaan, ja nyt se on tullut.

Haluan huomauttaa, että metsurityöpaikat ovat esimerkiksi Nellimin kylälle erittäin tarpeellisia ja tärkeitä. Jos näitä periaatteita muutetaan siitä, mitä valiokunta on esittänyt, noin 20 metsurityöpaikkaa on vaarassa. Viitataan vain hallituksen esityksen perusteluihin siltä osin, että mikäli supistuksia tapahtuu, myös Peuravuonon sahan toiminta on vaarassa, ja siinä menisi 30–40 työpaikkaa. Kaiken lisäksi nämä ovat pääosin koltien työpaikkoja, vähemmistökansalaisia, joi-

den on erittäin vaikea löytää mistään muuta toimeentulon lähdettä.

Ed. Tennilä: Rouva puhemies! Mikä on metsä? Juuri tästä lähes filosofisesta kysymyksestä Lapissa on kiistelty pitkään, vuosikymmeniä jo. Lapin ihmisille metsä on aina ollut moninaisuus. Se on ollut puun antaja mutta myös marjastuspaikka, metsästysalue. Se on ollut rauhallinen ja rauhoittava käyskentelypaikka. Metsä on meillä ollut aina myös porojen ja monien muidenkin eläinten suojeleva elinpaikka. Metsäfirmoille ja metsäalan monille — anteeksi kliseeni — insinöörimäisen ajattelun omaksuneille metsäeksperteille metsä sen sijaan on ollut jostakin 1950-luvulta lähtien pelkkiä kuutioita, joita pitää mahdollisimman halvalla lansiin saada ja tehtaalle jalostettaviksi kuljettaa. Näin iso ajattelutapojen ero on olemassa, ajattelutavan ero siinä, miten me ymmärrämme metsän.

Lapin ihmisiä kauhistuttavat yhäkin ns. Osaran aukiot eli tehometsätalouden käyttöönotto. Tehometsätalouden merkitsi ensi alkuun hirvittävän isoja aukkohakkuuksia, sitten jonkin verran pienempiä. Tällaista hakkuutapaa on perusteltu yhdellä asialla — kannattavuudella. Isoilla, paljon maksavilla koneilla ei kannata tyhjää nyhjäätä eli poimia puuta sieltä, toista täältä. Niinhän ennen vanhaan hakattiin, kun käytössä olivat justeerit ja pokasaha, hevonen ja maataloustraktori, ja vieläpä sitten myöhemminkin, kun moottorisahat olivat jo käytössä.

Nyt, kun pannaan puuta nurin laitaluvulla ja sitten veltatulle maaperälle istutetaan uudet taimet tilalle, taloudellinen tulos on varmasti metsäyhtiön kannalta parempi. Ei tässä ole mitään epäselvää. Metsää ei vain jäljelle enää jää, kun tällaista tehometsätaloutta harjoitetaan, metsää siinä mielessä, kuin Lapin ihmiset sen ovat aina ymmärtäneet. Jää vain aukkoja, jää aurouksia, jää pahoja, rumia jälkiä. Osaralainen raaka ajattelu on jättänyt erittäin pahat jäljet Lapin metsiin, toisin kuin täällä nyt jotkut väittävät, ja myös meihin Lapin ihmisiin. Ne arvet ovat yhä olemassa, ja ne muistuttavat meitä siitä, mitä Lapin metsille on tehty.

Me emme oikein luota metsäherroihin. Emme, vaikka he nyt vannovatkin parannuksen tehneensä. Luottamuspuolaan vaikuttaa myös se, että metsäalan suunnittelijoilla

on edelleenkin erittäin kova ies niskassa, kun he hakkuita suunnittelevat. Se ies on yhäkin kannattavuus. Onhan muistettava, että metsähallituksestakin on nyt tulossa liikelaitoksen tapainen laitos. (Välihuutoja) — Hallituksen esityksen 4 §:ssä sanotaan, että ”metsähallituksen tulee noudattaa toiminnassaan yleisiä liikeperiaatteita”. Näin siellä lukee. Kannattaa lukea hallituksen esitykset, ennen kuin rupeaa niistä kiistelemään.

Metsähallituskin muiden metsäalalla toimivien yhtiöiden tavoin tulee jatkossa toiminaan liikeperiaatteella. Se hakkaa vain selaista ja siten, että se kannattaa. Tämä on problematiikka. Tämä on ongelmakysymys. Kessissäkin liikeperiaatteisiin siirtyvä metsähallitus saattaa ottaa käyttöön monitoimikoneita jonkin ajan kuluttua — tämä ei ole pois laskuista ollenkaan — tai siirtyä muutoin sellaisiin koviin metsänkäyttömenetelmiin, jotka jättävät pitkäksi aikaa näkyvät arvet erämaihin, joita ei toden totta tässä maassa paljon jäljellä ole.

Rouva puhemies! Minusta meidän suurena velvollisuutenamme on suojella vähii erämaitamme. Pitää muistaa, että niitä on jäljellä vähän. Myös lapsillemme ja lastenlapsillemme ja heidänkin lapsilleen jne. on turvattava se, että on olemassa erämaita, että voidaan kokea tulevaisuudessakin se, mitä on vaeltaa erämaassa, tuntea sen suuruus ja rauha. Tämä on hyvin suuri kysymys minusta. Tässä on peruste sille, että me emme halua päästää rymistelijöitä Kessiin emmekä muihin todella vähiksi käyneisiin erämaihin.

On sanottava selvennykseksi ja hyvin painokkaasti se, että minä en vastusta todella luonnonmukaisia eli poimintahakkuita. (Eduskunnasta: Niistähän on kysymys!) — Ei ole. Nehän tarkoittavat sitä, että kaadetaan sopivasti puu sieltä, toinen täältä erämaametsän luonne säilyttäen. Tällaisia hakkuita ei tule. Tämä ainakin on se kysymys, joka syvästi epäilyttää, koska kysymys on kannattavuudesta. Metsähallituksen tehtävänä on toimia, niin kuin uudessa hallituksen esityksessä sanotaan, liikelaitoksen tapaisena laitoksena. Sen toimintojen täytyy kannattaa, tai mitään toimintoja ei suoriteta sitten ollenkaan. Tämä on ongelmakohta. (Eduskunnasta: Kokonaiskannattavuus!) — Mitä on kokonaiskannattavuus? Miten se metsähallituksen osalta lasketaan? Olen aivan varma, että tässäkin käy niin kuin Postin

osalta, että kannattavuus lasketaan hyvin yksityiskohtaisesti, ihan metsähallituksen viimeistä organisaation osaa myöten. Inarin aluekin tulee hyvin tarkkaan syyniin, kannattavatko siellä toiminnot vai eivätkö kannata. Näinhän käytännössä tulee käymään.

Minä en siis vastusta luonnonmukaisia hakkuita, siis todella luonnonmukaisia hakkuita, jotka ovat poimintahakkuita. Luontohan itsekin toimii samalla tavoin, eivät puut ikuisia ole. Mutta nyt ei ole kysymys siitä vaan siitä, päästetäänkö sinne monitoimikoneet tai kovat menetelmät.

Metsätyömiesten työllisyydestä puhutaan paljon, ja se on aivan oikein. Metsätöitä tehneenä tietysti asia on läheinen. Tässä puheessa ja puhumisessa sivuutetaan kuitenkin yksi asia ja luulenpa, että aivan tahallisesti. Se on se, että metsätyöpaikkoja ei ole vähentänyt suojelu vaan monitoimikoneet. Niiden määrään on lisätty erittäin nopeasti ja niitä käytetään yhä pohjoisempana. Tämä on tosiasiallinen syy metsätyöpaikkojen vähenemiseen. Muun väittäminen on minusta tosiasiallisimman syyn tahallista sivuuttamista. Paljon on niitä, jotka sanovat, että suojelu on vienyt metsätyöpaikat. Tämä ei pidä paikkaansa. Hakattavien kuutioiden määrä on kasvanut, mutta hakkaajia on vähemmän, koska monitoimikoneet on tulleet. Yksi monitoimikonehan vie työpaikan noin 20 metsätyömieheltä.

Ei tietenkään voi lähteä koneistamista vastaan. Se olisi palaamista kehruukoneiden särkeemiseen, ja sitä linjaa ei voi kulkea. Koneistamisen vain tulee palvella ihmistä ja myös tietysti luontoa. Sen pitää ensinnäkin helpottaa työtä. Näin ei ole käynyt, vaan monilta osin metsurin työ on tullut jopa raskaammaksi, koska metsätyömiehen hakattaviksi jäävät vain ne räaseiköt, joihin konetta ei kannata laskea. Näin se tosiasiasa on. Kun koneistamisesta puhutaan ja koneiden käyttämisestä, pitää muistaa myös vaikutus luontoon. Monitoimikoneet ovat raskasta kalustoa ja jättävät rajut jäljet. Pohjoisen erittäin hitaasti uusiutuvassa erämaassa jäljet näkyisivät kauan, vuosikymmeniä jopa. Sen vuoksi haluan olla asettamassa tiukkoja rajoja sille, mitä sallimme vähissä erämaissa tehdä.

Asiaan liittyy vielä sitten sekin kysymys, mikä parhaiten palvelee työllisyyttä. Sen tekevät todella aidot luonnonmukaiset hak-

kuut. Ei metsätyömiesten työllisyyttä pohjoisessa turvata sillä, että suojeleminen lopetetaan ja sanotaan monitoimikoneiden käytölle, että siitä vain, ei ollenkaan. Pitää toisin päin toimia eli nähdä se, että luonnonmukaisin menetelmin hakattaessa työllisyys parhaiten turvautuu.

Pohjoisen Lapin työllisyyteen muuten liittyy myöskin kysymys matkailusta. Inarin kunnassa matkailu työllistää nyt 600 työntekijää. Olen aivan varma, että kukaan, yksikään matkailija ei pohjoiseen lähde katsomaan aukkohakkauksia tai aurattuja metsämaita tai betonista valettuja voimalaitoksia. Ainakin ne ovat aika harvat, jotka sen vuoksi Lappiin saakka haluaisivat matkustaa. Erämaat sen sijaan kutsuvat monia, koska niitä ei muualla ole. Se on meidän aarteemme, ja velvollisuutemme on minusta suojella niitä. (Ed. Rinne: Voi sinne kauhistelijoita tulla!) — Sinne varmasti joku tulisi kauhistelemaan, joku saattaisi tulla vähän ilahtumaankin, että ovatpas pojat osanneet sileäksi laittaa, on niitä niinkin kovia tyyppäjä ainakin välihuudoista päätellen.

Asiaan liittyy myös se suuri kysymys, onko puusta pulaa. Puusta ei ole kokonaisuudessaan ottaen pulaa. Tietenkin tähän liittyy kysymys myös Peuravuonon sahasta. Olen ed. Pulliaisen kanssa samaa mieltä siitä, että tukkien tarve siellä voidaan tyydyttää. Muun väittäminen on taas sellaista väittämistä, jossa on tietty tendenssi, jolla pelotellaan ja koetetaan tuoda sellaista kuvaa, että suojele on vaaraksi tällaisille todella välttämättömille toimille. Sahalla pitäisi muuten jalostusastetta ehdottomasti nostaa eli sinne pitäisi satsata, jotta työpaikkojen pysyvyys olisi todella turvattu. Ratapölkkyjen varaan sitä hommaa ei ole voitu enää rakentaa. (Eduskunnasta: Siellä höylätäänkin!) — Kyllä, siellä on noussut jalostusaste ja niin pitääkin, mutta tähän puoleen pitää nimenomaan satsata. Meidän ainoa keinomme pohjoisessa työllistää ihmisiä on nostaa jalostusastetta, ei rakentaa raaka-aineen käytön lisäämisen varaan.

Kannattaa muuten, metsätyömiesten työllisyydestä kun niin paljon puhutaan, muistaa sekin, että nyt juuri on annettu laajat lomautusilmoitukset metsätyömiehille Veitsiluoto Osakeyhtiössä ja metsähallituksenkin toimesta. Syynä eivät ole suojelutoimet vaan se, että puu ei mene kaupaksi. Puuta ei nyt

tarvita. Nämä ovat hyvin monisyisiä asioita, ja todellisuudessa työllisyystilanteeseen vaikuttavat aivan eri painolla muut kuin suoje-lukysymykset. Asioita ei pidä yksinkertaistaa, niilläkin on oma vaikutuksensa. Mutta jos todella halutaan turvata metsätyömiesten työllisyys, se voidaan tehdä ilman muuta, kunhan ajattelutapaa vain lavennetaan ja käytetään hyväksi kaikkia niitä mahdollisuuksia, joita työllistämiseen aina liittyy. Luonnonpuistoissa ja kansallispuistoissa ja erämaissakin on paljon tekemistä, niin on myös vajaatuottoisten metsien kunnostamisessa Lapissa.

Rouva puhemies! Edellä on niitä perusteita, joiden vuoksi minä tulen äänestämään sen puolesta, että asetetaan hallituksen esitystä tiukemmat rajat sille, mitä metsissä voidaan tehdä. En kerta kaikkiaan halua päästää vähiin erämaihin sellaisia rymistelijöitä, jotka nuo erämaat meiltä tuhoavat. Hallituksen esityksessä on yksi hyvä kohta, ja se on se, että ympäristöministeriö on valvova elin. Jollei sitä olisi, tilanne olisi täydellinen katastrofi.

Ed. Jääskeläinen (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Tennilän puheenvuorosta haluaisin todeta, kun hän esitti, että metsähallituksen pitää olla liiketaloudellisesti kannattava, niin tuskin sielläkään lasketaan jokaista leimikkoa erikseen, että jokaisen leimikon erikseen pitää olla kannattava. Kyllä kai se kokonaisuutena lasketaan niin kuin liiketoiminnassa yleensä.

Ed. Laitinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Tennilän sinänsä varsinaisen asialliseen puheenvuoroon pari kommenttia.

Kun entinen metsähallituksen pääjohtaja professori Osara ei ole enää vastaamassa teoistaan, niin minusta on kuitenkin aiheellista hänen työnsä kunniaksi jokunen arvio esittää. Ed. Tennilän näkemys oli, että pohjoisen metsät hakkuutettiin paljaksi raaka-ainetarpeisiin. Se lähti ensi sijassa siitä, että Lapin työllisyystilanne oli 50-luvulla sellaisessa mallissa, että ainoa laajamittainen työllistämisvaihtoehto oli metsien hakkuut ja Kemijärven tehtaan perustaminen. Näillä metsillä oli mitä merkittävin osuus työllisyystilanteen hoitamisessa. Myöskään taimikot, jotka näiden hakkuiden jälkeen syntyivät,

eivät ole huonoja, ainoastaan jokunen prosentti on epäonnistuneita, ja tulosta voidaan pitää varsin hyvänä.

Näen myöskin näin, että metsähallituksen liikelaitosperiaatteetkaan eivät estä Kessin ja muiden erämaa-alueiden hakkuista nimenomaan terveydenhoitoperusteisina poimintahakkuina, ei puupulan takia. Kun meillä on runsaat 10 miljoonaa kuutiometriä ylituotantoa vuodessa, ei puupulaa voida käyttää minkäänlaisen hakkuutarpeen perusteeksi. Koneellistaminen sinänsä olisi oikea liike metsureidenkin osalta, että he pääsisivät pääsääntöisesti sisältöihin koneen hyttiin ja räaseiköt tehtäisiin taukojumppana.

Ed. Pokka (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Minun on pakko nyt puuttua keskusteluun siitä, mitä merkitsee vaatimus, että metsähallituksenkin täytyy olla tuottava. Kyllä se, edustajaystävät, merkitsee tällä hetkellä jo aika paljon. Kysymyksen ei Lapin alueella ole pelkästään siitä, että metsähallitus hakkaa metsiä, vaan erityisesti Ylä-Lapin alueellahan se on kaikenlaisten toimintojen isäntä. Se määrää, paljonko pitää maksaa kalastuslupamaksuista, minkälainen on metsästysmaksu, minkä verran täytyy paikallisen väestön maksaa polttopuista.

Jo nyt — huomatkaa jo nyt — vaikka laki on eduskunnassa vasta käsiteltävänä, siellä on menossa aika hillitön hintojen nostamispolitiikka. Se on herättänyt erittäin suurta ärtymystä paikallisen väestön keskuudessa jo nyt.

Mehän emme voi sille mitään, että aikaan oliko se Kustaa Vaasa, joka julisti liikamaat valtiolle ja sen jälkeen metsähallitus on niitä isännöinyt. Tällainen tilanne siellä tällä hetkellä on. Toivoisin, että eduskunnassa syvällisesti mietittäisiin, mihin tulosvastuuperiaatteen nostaminen johtaa. Kysymys ei ole pelkästään metsistä, vaan aika paljosta muusta. Nythän metsähallitus vähän kuin kasvoja pestäkseen perusti Ylä-Lapin hoitoalueen. Siitä on kerrottu kaikkea kaunista, mutta käytännön tosiasiat tuntuvat aika ikäviltä ja kolahtavat aika vähävaraisen väestön nilkkaan pohjoisessa.

Ed. Tennilä (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Lapin ed. Jääskeläiselle haluan aivan ystävällisesti huomauttaa, että metsähallituksesta annettu hallituksen esitys

lähtee siitä, että metsähallituksen tulee noudattaa toiminnassaan yleisiä liikeperiaatteita. Tämä on 4 §:stä suora lainaus. Liikeperiaate on liikeperiaate. Tämä on se, mikä tulevaisuuden osalta saa epäilemään kaikenlaisia kauniita puheitakin, koska bisnes on bisnestä. Posti- ja telelaitoksen kokemukset meillä nyt on liikelaitoksesta, eivätkä ne kokemukset ole kovin häävejä innostajia.

Ed. Laitiselle Osaran puuhasta toteaisin, että tehometsätalous oli raakaa kokeilua Lapilla. Siellähän voitiin tehdä kovan teknologian ja tehometsätalouden kokeiluja, koska siellä on paljon valtion metsiä. Täällä etelässä kukaan isäntä ei olisi päästännyt metsiinsä sillä lailla rymyttämään kuin Lapissa saatettiin valtion metsiin mennä. Minulla on ihan eri käsitys Osarasta. Lapissa hänestä on aivan oikea käsitys ja se on se, että Osaran ainoa ansiokas teko oli se, kun hän lähti YK-hommiin.

Ed. Astala: Arvoisa rouva puhemies! Minä kannatan erämaaliikkeen näkemyksiä tässä asiassa ja kannatan ed. Pulliaisen tekemää ehdotusta, joka vastaa juuri erämaaliikkeen toiveita.

Erämaalain säätäminen on kiireellinen ja välttämätön asia. Valitettavasti nyt toisessa käsittelyssä oleva lakiesitys on sekä puutteellinen että hakkuuperusteiden osalta kyseenalainen. Se perustuu riittämättömään tutkituun tietoon siitä, mitä ekologisesti kestävä metsänkäsittely on, erityisesti, mitä se merkitsee Lapin metsäolosuhteissa, erityisesti ilman saasteiden uhkaamissa metsissä. Suojeltavat alueet eivät kai voi olla kokeilukohteita. Sitä mieltä ovat ainakin eräät tutkijat.

Minuun on tehnyt lähtemättömän vaikutuksen erämaaliikkeen vetoomus erämaametsien puolesta: Kessi itkee. Siinä on mielestäni tämän asian ydin ja siitä on kysymys: Kessi itkee. Ihminen on aivan liian kauan kuvitelut olevansa luonnon herra ja luonnon hallitsija. Seuraukset ovat tunnettuja ja tuomitavia. Ihminen ei ole tuntenut eettistä vastuuta teoistaan. Ratkaisevaa muutosta ei kai ole tulossa, ennen kuin uusi sukupolvi nousee päättäjäksi ja mikäli heille avautuu eettisen kasvun ydin eli se, että me olemme aina ihmisinä vastuussa sekä teoistamme että tekemättäjäntämisistämme.

Ympäristökasvatus on eräs eettisen kasvatuksen tärkeä lohko. Olenkin todella iloinen

siitä, että kun sivistysvaliokunta kuuli koulutuspoliittisen selonteon yhteydessä asiantuntijoita, lähes kaikki huippuasiantuntijat olivat sitä mieltä, että tärkein asia, kun koulutusta uudistetaan ja kehitetään, on eettisen kasvatuksen kehittäminen ja mukaan ottaminen. Se on mielestäni arvokas mielipide. (Ed. Rinne: Halkopino voi olla taideteos, kun se on tehty oikeista aineista!) — En kiistä lainkaan äskeistä arviota.

Viime kerralla useat puheenvuoron käyttäjät puhuivat siitä, että hallituksen esitys on kompromissi. Se on syytä kysyä, mikä kompromissi. Tässä asiassa on toisena osapuolena luonto: erämaametsät. Arvelen, että ihmisillä, ei edes erällä Lapin kansanedustajilla, ole valtakirjaa erämaametsiltä, mutta kovin he tuntuvat olevan varmoja siitä, että osa erämaisista metsistä on jätettävä erämaalain rajauksen ulkopuolelle ja osassa suojeltavia metsiä pitäisi sallia hakkuuta, joiden seurauksia ei kukaan voi taata.

Mikäli kompromissilla taas tarkoitetaan ihmisten keskeistä ja välistä kompromissia, on todettava, että erämaakomiteakaan ei ollut yksimielinen. Erämaaliiikkeen edustaja jätti eriyvän mielipiteen, ja saamelaisvaltuuskunnan edustajat ovat olleet kriittisiä. Viimeistään mietinnöstä järjestetty lausuntokierros osoitti puheet yksimielisyydestä katteettomiksi. Lausuntokierroksella kaikki luonnonsuojelujärjestöt, saamelaisjärjestöt, useat paliskunnat sekä monet tieteelliset tahot vaativat erämaa-alueiden laajentamista ja hakkuiden kieltämistä. Ei minun mielestäni tässä yhteydessä siis voi puhua kovinkaan suurella rintaaänellä kovin laaja-alaisesta kompromissista.

Eteeni sattui eilen illalla aivan sattumalta eräs asiapaperi, jossa oli mielestäni hyvin osuva viesti tähän keskusteluun, tähän aihepiiriin. Tämä viesti on Morris Strongilta, YK:n ympäristöasiain päälliköltä, vuodelta 1974. Hän sanoo: ”Teollistuneet maat ovat olleet suurimpia syyäitä ympäristön hävittämiseen, mutta niillä on myös tilanteen korjaamiseen vaadittavat tiedot ja teknologia. Nyt väärinkäytöstä ja vahingosta kärsii koko maailma. Toiminta, jonka nyt teemme tai jätämme tekemättä, on määräävä seuraavalle sukupolvelle.”

Tämän asian yhteydessä on paljon puhuttu metsurien työllisyydestä ja yleensä työllisyydestä Lapissa, erittäin tärkeä asia puhua eikä

vain puhua, vaan myös toimia niin, että työttömyys voidaan poistaa, sitä voidaan vähentää. Siinä suhteessa minä hieman ihmettelen ed. Ajon ja ed. Vallin käsityksiä viimekertaisen keskustelun yhteydessä sen tähden, että hehän juuri ovat johtavien hallituspuolueiden jäseniä ja arvelisi, että he voisivat vaikuttaa siihen, että hallitus todella takaisi työllisyyden Lapissa.

Arvoisat edustajat! Olen aivan varma siitä, että kun Suomi on todella koulutusyhteiskunta, meidän tietomme ja teknologiamme, johon Strongkin viittaa, on todella korkealla, me olemme erittäin vauras maa, olemmeko peräti viides maailmassa, niin kyllä työllisyyttä voidaan varmasti, jos halutaan, hoitaa muilla keinoilla kuin erämaiden hakkuilla. Varmasti voidaan. Pitää vain tahtoa ja pitää tahtoa kovin, jotta tämä asia toteutetaan. Tämän viestin minä lähettäisin ed. Vallille ja ed. Ajolle, koska he voivat varmasti omiinsa vaikuttaa.

Arvoisa puhemies! Minun mielestäni on mielenkiintoista katsoa, ketkä luonnonsuojelusta aidosti kiinnostuneet kansanedustajat eduskunnassa tulevat äänestämään erämaaliiikkeen esityksen mukaisen vaihtoehtoesityksen puolesta, erämaiden laaja-alaisen suojelun puolesta. Siitä minun mielestäni myös selviää, ketkä ovat omakohtaisesti ottaneet selvää siitä, mitä hallituksen lakiesitys pitää sisällään, mitä se ei pidä sisällään, ja sen perusteella tiedostavat, että hallituksen esitys on puutteellinen. Se on puutteellinen erämaametsien suojelemiseksi. Se on puutteellinen sille, joka katsoo, että maanosamme ehkä arvokkaimmat erämaat ovat todella suojelemisen arvoiset.

Arvoisa puhemies! Mikäli hallituksen esitys tänään taikka seuraavalla äänestyskerralla voittaa tässä salissa, ainakin minulla on surun päivä, ja erämaaliiikkeen surusaatto saa seurakseen ainakin yhden, jolla on mieli hyvin murheellinen.

Ed. K o k k o (vastauspuheenvuoro): Herä puhemies! Kun valiokunta käsitteli tätä erämaalakia, se keskittyi paljon keskusteluisaan hakkuukysymykseen, mikä on luonnonomukainen hakkuu. Toteaisin, että luonnonomukainen hakkuu ei missään tapauksessa ole paljaaksi hakkuuta, ei maanpinnan käsittelyä missään muodossa. Kaikkein voimakkain luonnonomukainen hakkuutapa yleisesti ot-

taen on mielestäni siemenpuuasentohakkuu. Sen sopivuutta valiokunta myös epäili tällä alueella ja päätyi mietinnössään ehdotukseen, jonka mukaan valiokunta edellyttää, että hoito- ja käyttösuunnitelmassa määritellään yksityiskohtaisesti se hakkuutaso, minkälaista hakkuuta tällä alueella sallitaan. Sen mukaisesti metsähallitus valmistelee tuon suunnitelman, mutta sen vahvistaa ympäristöministeriö, jolloin tulee yksityiskohtaisesti tutkittua, minkälaista hakkuuta näillä alueilla mahdollisesti sallitaan.

Ed. Rajamäki: Herra puhemies! Edellistä varsinaista puheenvuoroa kuunnellessa tuli todella murheellinen olo sen puheenvuoron sisällön vuoksi (Ed. Astala: Se oli kyllä tarkoituskin!) ensinnäkin sen takia, että ei vain Suomen vaan koko maailman mittakaavassa ainutlaatuiset erämaamme ollaan kaivatulla erämaalaila suojelemassa eikä tuhoamassa. Sen takia erämaalakia on odotettu ja se on vakavasti myös täällä käsittelyyn otettu. On erikoista, että maansuru syntyy siitä, kun vihdoinkin näiden erämaiden suojelemiseen toivottu ja kaivattu laki on käsiteltyssä. Luulisi, että se olisi toisenlaisen tunnelman kuin surun aihe tässä eduskunnassa.

Myös tuntuu, että ne henkilöt, jotka eivät ole ilmeisesti kovin monta asiantuntijaa kuunnelleet, paitsi eduskunnan rappusilla hautajaissaattoja seuranneet, puhuvat hyvin pitkälti mutu-tunnelmissa. Olisi kivempi puhua mietinnöstä ja lain sisällöstä.

Ensinnäkin esimerkiksi kannattavuusperiaatekysymykseen on valiokunta ottanut selkeästi kantaa toden, että ”Ylä-Lapin hoitoalue muutettaisiin Ylä-Lapin luonnonhoitoalueeksi. Muutos kuvastaisi hoitoalueen muuttuvaa tehtäväkenttää ja korostaisi näin erämaa-alueiden moninaiskäyttöä.”

Todella työllisyysmielessä onkin monta lähestymistapaa. Eräs on se, että metsähallituksella on esimerkiksi tänä päivänä yli 800 osin työllisyyslain perusteella työllistettyä henkilöä retkeily- ja luonnonsuojelualueilla töissä, eli todella työllisyyttä voidaan hoitaa myös luonnon- ja ympäristönsuojelutehtävissä eikä pelkästään puhumalla metsuri- ja tehometsätyöpaikoistakaan.

Toinen asia oli, että ed. Pokkakaan ei ollut mietintöä luenut. ”Pohjois-Suomen metsiä rasittavat vakavasti erilaiset ilmansaasteet”,

todetaan mietinnössä. Näin ollen asia oli myös valiokunnassa esillä. Mutta tietysti me emme olleet käsittelemässä Kuolaan liittyviä kysymyksiä, vaan aluerajauksia, ja erämaalaki rajoittuu hyvin pitkälti tiettyjen alueiden käyttöön ja niitä koskeviin määritelmiin.

Herra puhemies! Hallitus siis esitti ja eduskunta on nyt perustamassa 12 erämaa-aluetta Lappiin, jotta nämä alueet voidaan säilyttää tiettöminä ja mahdollisimman luonnontilaisina. Yhteispinta-ala on, kuten on todettu, 1 488 000 hehtaaria, ja erämaa-alueiden pinta-ala todella on 15 prosenttia koko Lapin läänin pinta-alasta.

Hallitus esitti, että ympäristöä huomattavasti muuttaviin hakkuisiin tarvitaan valtioneuvoston lupa. Valiokunnassa ei kuitenkaan oltu tyytyväisiä takeisiin, joilla luonnomukaiset menetelmät varmistetaan erämaa-alueiden tarkoin määrätyissä osissa. Valiokunta lähti siitä, että maamme alkuperäisin ja tyypillisin jäljellä oleva erämaaluonto säilyisi mahdollisimman muuttumattomana. Tässä suhteessa on elänyt terveitä epäilyjä.

Meillä sosialidemokraateilla on myös ollut halu estää metsähallituksen peikon riehuminen näissä metsissä. Metsälakien käsittelyssä jo aikoinaan muutama vuosi sitten saimme lakiin pehmeämpää metsänkäsittelyä korostavat vaatimukset. Tästä kysymyksestähän erityisen voimakkaasti keskusteltiin juuri metsälakien säätämisen yhteydessä, jolloin mm. metsänomistajan oikeus vaikuttaa pehmeämpien metsänkäsittelytapojen valintaan korostui eduskunnan lausumassa. Taustalla oli tietysti tapaus Takala ja monta muuta metsähallinnon ja nimenomaan metsälautakuntien pompoteltaviksi ja jopa mielivallan uhriksi joutunutta metsänomistajatapausta.

Eduskunnan vastauksessa ilmenevällä tavalla valiokunta ”edellyttää, että erämaa-alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma laaditaan mahdollisimman huolellisesti, mutta samalla kiireellisesti”. Suunnitelman tekemiseen edellytimme riittävää henkilöstön palkkaamista. Valiokunta edellytti myös, ”että hoito- ja käyttösuunnitelmassa tulee tarkkaan määritellä aluekohtaisesti luonnonmukaisesti hoidettavien metsien sallitut metsänkäsittelymenetelmät ja muut sallitut toimenpiteet, jotta voidaan turvata alueiden säilyminen erämaalain tavoitteiden mukaisesti mahdollisimman luonnonomukaisina”.

Ennen suunnitelman valmistumista sekä

käsittelyohjeiden antamista metsiin ei mielestämme saa koskea. Hallituspuolueiden kesken on neuvoteltu tätä koskevan lausuman hyväksymisestä lain kolmannessa käsittelyssä ensi tiistaina. Voin nyt todeta, että olemme saaneet ehdotuksellemme hyvää vastakaikua, joten esitys syntyy ja mennee tiistaina läpi. Tämä antaisi mietintöä paremmat takeet metsien säilymisestä. Tänäpäin sisään toimittamani lausuma on sanamuodoltaan seuraava:

"Hyväksyessään lain eduskunta edellyttää, että erämaa-alueiden hakkuista pidättäydytään kokonaan siihen saakka, kun ympäristöministeriön toimesta on vahvistettu aluekohtaisesti hoito- ja käyttösuunnitelmissa luonnonmukaisesti hoidettavien metsien sallitut käsittelymenetelmät erämaalain tarkoittamilla alueilla."

Tämä todella antaisi mietintöä paremmat takeet metsien säilymisestä ja niistä tavoista, jotka ympäristömielessä ja metsien moninaiskäyttö huomioon ottaen voidaan hyväksyä.

Tämä laki on koettava voittona ja sen säätämistä pidettävä tärkeänä. Yhteinen huolestamme metsien käsittelyn välinpitämättömyydestä on johtanut äsken mainittuihin valiokunnan mietinnössä oleviin sekä eduskunnan päätökseen toivottavasti tuleviin kannanottoihin. Eduskunta tulee edellyttämään, että "erämaalain täytäntöönpanoa on myös aktiivisesti seurattava". Tällainen lausumahan on valiokunnan mietinnössä eduskunnan vastaukseen tulemassa erityisesti juuri metsänhoitomenetelmiä koskevien vaatimusten noudattamiseksi.

Herra puhemies! Tässä tarvitaan jatkossa ehdottomasti kansalaisaktiivisuutta, mutta, keskustelusta surullisena olen huomannut, myös enemmän tietoa siitä, mitä eduskunta on päättämässä.

Ed. Ajo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun minä kuuntelin ed. Rajamäen puheenvuoroa, joka on ryhmätoverini, tuntui, että siitä tulee aika hyvä, ja yhdyin aika paljon siihen. Siinä oli hyviäkin asioita alussa, mutta sitten loppu pilasi sen, kun siinä puhuttiin, että ei kosketa niihin puihin ollenkaan ennen kuin on selvitetty metsätuhot. Saattaa kestää sata vuotta, ennen kuin tuhojen määrä selviää, ja sitä ennen kuolee jo ihmisiä ja puita ja saattaa vaikka mitä tapahtua. Minä pidän sitä hätävarjeluun liioitteluna. Jos sieltä kaataa sopivasti ja harven-

taa, niin metsä uudistuu, tulee uusi taimi tilalle. Minä olen sitä mieltä.

Ed. Löyttyjärvi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Rajamäki totesi täällä erilaisia asioita, jotka on mainittu valiokunnan mietinnössä, jonka toki itse ja varmasti kaikki muutkin ainakin keskusteluun osallistujat ovat lukeneet. Siinä on todettu tosiasioita, jotka vaikuttavat arviointiin, joka meidän pitää tehdä silloin, kun erämaiden suojelusta puhutaan.

Mutta se, mitä johtopäätöksiä on tehty esimerkiksi ilman saasteiden vaikutuksesta metsiin taikka vanhojen metsien suojelun tarpeista, onkin sitten eri asia. Olisi toivonut, että mm. ne arviot, jotka mietintöön on liitetty, olisivat johtaneet siihen, että esimerkiksi Vätsärin erämaa-alueen itäpuolinen osa Kessin alue olisi liitetty mukaan näihin erämaa-alueisiin. Tällaiselle perustelut löytyisivät kyllä valiokunnan kannanotoista, mutta näin ei ole haluttu tehdä, ei myöskään Hammastunturin eteläpuolisen osan osalta, ilmeisesti siitä syystä, että niillä alueilla on erittäin pitkällä metsähallituksen suunnitelmat suorittaa siellä hakkuita.

Ed. Rajamäki (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Sen verran vain tästä lausumasta, joka on jätetty ja josta on keskusteltu, että sitä ei kytketty mihinkään metsätuhojen selvittämiseen ja Kuolan ongelmien ratkaisemiseen, vaan kysymyksessä on nimenomaan käyttö- ja hoitosuunnitelman ja metsänkäsittelytapojen tutkiminen ja selvittäminen ja ympäristöministeriön hyväksyminen. Se ei ole mikään iäisyysasia. Jos siellä halutaan päästä toimenpiteisiin, arvot ovat sen verran suuret ja erämaat sen verran arvokkaat, että kyllä tässä täytyy ripeästi, mutta asiallisesti asia käsitellä, ei iäisyyskysymyksenä, mutta ei myöskään hutiloiden.

Mutta en minä usko, että jos hallinto haluaa, voisi olla mikään ylitsepääsemätön kysymys selvittää asia.

Ed. Pokka: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esitys ja laki- ja talousvaliokunnan mietintö erämaalaksi on kompromissi, niin kuin täällä on jo usealla suulla todettu. On asioita ja on tilanteita, jolloin kompromissit eivät käy, jolloin täytyy olla kanta, mitä mieltä on. Juuri ilman saasteiden vuoksi

Ylä-Lapin ja myös Itä-Lapin luonto eivät ainoastaan metsät vaan myös maaperä ja vedet ovat erittäin pahasti uhanalaisia. Tämä on se seikka, joka panee meikäläisen Lapin ihmisen ajattelemaan asioita aika periaatteelliselta kannalta, ja sen vuoksi olen omalta puoleltani päätenyt kyllä tukemaan ed. Pulliaisen esille tuomaa ja esittämää pykälää, joka koskee metsien käsittelystä ja hakkuista pidättäytymistä.

Ed. Rajamäki tuntui puhuvan sillä tavalla, että laki- ja talousvaliokunta nyt on käsitellyt vain Suomen asioita eikä ole voinut puuttua Kuolan asioihin. Aika merkillistä ajattelua, ed. Rajamäki, eduskunnan puhujapöytästä esitettynä, kun vallan hyvin tiedetään, että eivät ilman saasteet tunne valtakunnanrajoja. (Ed. Rajamäki: Nyt on käsitellyssä erämaalaki, ei Kuola!) Emme me näistä erämaista tähän äänensävyyn keskustelisi, jollemme tietäisi tosiasioita. Omalta puoleltani olen yrittänyt hyvin tarkasti kuunnella ilman saasteiden ja maaperän saasteiden asiantuntijapuheenvuoroja, ja kyllä nämä tiedot ovat sen verran pelottavia, että niihin on pakko uskoa.

Ponnesta, jonka äsken kuulimme, voi sanoa, että ponsihan on hyvä. Se oikeastaan vastaa aika lailla sitä puheenvuoroa, jonka lakiesityksen ensimmäisessä käsittelyssä käytiin. Mutta tilannehan eduskunnan ponsien samoin kuin valiokunnan mietinnön perustelujen osalta on, että niillä ei ole, niin kuin juristina sanon, lain voimaa. Se, mikä pannaan pykäliin, (Ed. Rajamäki: Lausuma tulee eduskunnan vastaukseen!) sitoo asian jatkovalmistelua, ja — jos ed. Rajamäki nyt jaksaa sen verran kuunnella — ponnet ovat sellaisia, että ne kuuluvat hurskaiden toivomusten luokkaan, joita on aika mukava täällä silloin tällöin antaa. Kyllä me varmasti tällaisia ponsia mielellämme täällä esitämme, mutta on eri asia, miten ne otetaan käytännössä huomioon.

Toivoisin kovin, arvoisa herra puhemies, että me joskus vähän pysähtyisimme miettimään, mikä on oikea tapa toteuttaa luonnonsuojelua. Nimittäin tämä malli, mitä me Suomessa nyt toteutamme, paljastaa ainakin sen, että meikäläinen luonnonsuojelulaki, joka on muuten vuodelta 1923, on erittäin vanhanaikainen ja vanhentunut. Sehän lähtee siitä, että aina täytyy olla laki ja suojelualue perustetaan valtion maalle ja sitten

tulee Helsingistä ympäristöministeriö syynäämään kaikenmaailman toimintoja, mitä siellä saadaan tehdä. Se on aika vanhanaikaista.

Erämaa-alueen osaltakin käsittääkseni olisi jo päästy melko pitkälle, kun metsänkäsittelyasia olisi otettu erityiseen päätöksentekoon ja jätetty aika raskas byrokraattinen hallinto aikaansaamatta. Sitähän tämä erämaalaki merkitsee, että pitää tehdä käyttö- ja hoitosuunnitelmat. Niiden valmistelu vie aikaa, ja sen jälkeen sitten syynätään kaikenlaisia toimintoja, joita ilmeisesti ei olisi tarpeen syynätä.

Tilannehan on niin, sitä on turha kieltää, että kyllä luonnonsuojelu Lapissa tällä hetkellä on kirasana ja pelkästään siitä syystä, että pelätään ympäristöministeriön holhousta erilaatuisille alueille, mihin sitä ei tarvittaisi. Kaikki viisaus tulee sen jälkeen etelästä eikä paikallinen väestö saa suurin piirtein mitään tehdä ilman lupaa ja lisenssiä, ja tähän on väärin. Sen vuoksi toivoisin, että jossain vaiheessa eduskunnassa voitaisiin käydä vähän periaatteellisempi ja syvällisempi keskustelu siitä, miten luonnonsuojelualueita oikein hoidetaan, ettei ole tällaisia vastakkainasetelmia, niin kuin tässäkin keskustelussa. Toiset puhuvat metsureista ja metsureiden työpaikoista ja toiset puhuvat hyvin periaatteelliselta kannalta luonnonsuojeluasioista.

Mutta tällä kertaa päätöksen tekeminen tästä yhdestä asiasta eli metsäasiasta on ollut kyllä omalta kohdaltani, kun sitä on miettinyt kuukausikaupalla, sittenkin aika selkeää. Tämä luonnon haavoittuminen on sen verran pitkälle mennyt, että meillä ei oikein ole nyt varaa uskoa siihen, että kun ne metsät hakataan, ne sieltä vielä nousevat. Ehkä kannattaa tässä vaiheessa toimia vähän varovaisemmin ja katsoa, tapahtuuko edistystä Kuolan alueella niin paljon, että voi uskoa, että tämä saastuminen, joka nyt koko ajan maaperässä etenee, ei enää jatkuisi.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Täällä on puhuttu paljon luonnonmukaisesta hakkuusta ja käytetty kaikenlaisia sellaisia termejä, että minä vähän epäilen, että täällä ei oikein hallitakaan niitä. Luonnonmukainen hakkuu käsitykseni mukaan tarkoittaa sitä, että jätkä ottaa pokasahan olkapäälle, kirveen pykälään ja menee metsään ja hakkaa sieltä harvennushakkuuna puustoa. Perässä menee hevosmies

tai joku muu kevyt kuljetusväline, joka ajaa nämä pois. Näin on aina tehty, ja metsät on tarkoitettu tämän tyyppistä hakkaamista varten. Jos tämän tyyppistä hakkuuta ei suoriteta, metsä sairastuu. Ei sitä ole tarkoitettu kuolemaan omaan paikkaansa, vaan metsiä täytyy hakata säännöllisesti. Kirves on paras metsän lääke, niin kuin sanotaan.

Jos metsää hakataan taitavasti, se kasvaa kahta nopeammin, ja silloin se on todellista metsää eikä mitään kelopökökelöhongikkoa. Sitäkin täytyy olla tietysti tietty määrä, mutta kyllä tilanne on se, että näillä systeemeillä, mitä täällä esitetään, mihin ed. Pokkakin vähän viittaili, kyllä se on huonoa metsänhoitoa. Se on aivan saletti. Mutta näin vaalien alla kaikki ovat vain vihreitä, koska se on tämän päivän iskusana ja loppujen lopuksi metsää ei ajattele kukaan, vaan seuraavia vaaleja.

Ed. Kalima (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Jäin kyllä ihmettelemään ed. Pokan arvioita ponsien tarkoituksesta ja merkityksestä. Muutoinkin hänen puheenvuoronsa oli aika erikoinen. Minä en ymmärtänyt, koskiko se alueita, jotka ovat Neuvostoliiton ja Norjan puolella vai Suomen puolella. Nyt käsittelemme täällä niitä erämaita, jotka ovat Suomen puolella, ja todettakoon, että lappilaiset esittivät, että lääninhallitus olisi se, joka vahvistaisi nämä käyttösuunnitelmat. Valiokunta lähti siitä, että ympäristöministeriö kuitenkin paremmin kykenee arvioimaan luonnonsuojelulähtökohdat, ja siis erämaan säilyttäminen ja suojelu oli lähtökohta, haluan korostaa.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei paljon kannattaisi noihin ed. Aittoniemen heittoihin vastata, mutta hän nyt tällä kertaakin esittää tällaisen väitteen, että kun kirvestä käytetään, kun metsä hakataan, niin se kasvaa kahta nopeammin. Tämä on tarkka siteeraus ed. Aittoniemen äskeisestä ulvahduksesta. Minä osoitin mielestäni harvinaisen selvästi, että Ylä-Lapin alueella luonnon tilanne taitaa olla sellainen tällä hetkellä, että se ei uusiudu ollenkaan, saattikka että se vielä kahta nopeammin kasvaisi. Päinvastoin metsän kasvu on mennyt kitumaan kasvun tasolle johtuen ympäristöstressistä.

Olemme ed. Aittoniemen kanssa syvällisesti eri mieltä tästä, niin kuin käytännöllisesti katsoen kaikista muistakin asioista. Mutta erittäin hyvä historiankirjoitusta varten on, että nämä erilaiset näkökohdat ovat luettavissa, ja tuomio sitten tulee ed. Aittoniemen edustamalle näkökannallekin aikoinansa, ja suosioluvutkin ovat sitten sen mukaiset.

Ed. Paloheimo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Puuttuisin ed. Aittoniemen eräaseen toiseen lauseeseen, joka kuului siten, että metsät ovat tarkoitettut hakattaviksi. Ed. Aittoniemi ei tunne evoluutiota, mitä osoittaakin juuri tämä lause, sikäli että metsät ovat olleet olemassa satoja miljoonia vuosia ennen kuin metsien hakkaaja, ja näin ollen on erittäin epäjohdonmukaista puhua siitä, että metsät olisi luotu ihmisen hakattaviksi. Toivon, että ed. Aittoniemi ei enää kolmannessa käsittelyssä esittäisi samaa virheellistä väittämäänsä, jonka hän on esittänyt ensimmäisessä ja toisessa käsittelyssä.

Ed. Haavisto: Arvoisa puhemies! Lähes kaikki argumentit tässä keskustelussa on ilmeisesti jo käytetty, joten pyrin esiintymään lyhyesti. Olen vain yksi todistaja lisää tässä keskustelussa.

Ensin omasta näkökohdastani yritän ainakin tarkastella ympäristönsuojelua kansainvälisestä perspektiivistä. Kuten asian ensimmäisessä käsittelyssä sanoin, niin se, mitä Suomen metsille tapahtuu, ei ole pelkästään Suomen asia, eikä ole pelkästään Neuvostoliiton asia, mitä Kuolassa tapahtuu. Ei ole Brasilian asia, mitä Brasiliassa tapahtuu, eli vastuu ympäristöstä ja vastuu luonnosta on kaikille yhteinen.

Jos ajattelee Suomea tällä hetkellä, meidän erityiseen vastuuseemme kuuluu se, että pohjoinen havumetsävyöhyke, josta me täällä kannamme vastuuta, elää ja voi hyvin. Eriytyseen vastuuseemme tietysti myös kuuluu, että sen vyöhykkeen yläraja, joka Suomen Lapissa on, pysyy siellä, missä se alun perin on ollut, emmekä itse omalla toiminnallamme aiheuta siihen muutoksia.

Kun ed. Laitinen aikaisemmin tässä keskustelussa viittasi siihen, että 1950-luvulla tehtiin rajuja hakkuita Lapissa, jotta saatiin työllisyystilanne siellä paranemaan, niin siihen täytyy vain sanoa, että arvot ovat muuttuneet ja 1990-luvulle tultaessa joudu-

taan tekemään uusia valintoja, joudutaan arvottamaan asioita uudestaan. Laajoillakaan hakkuusuunnitelmilla ei enää saada suuria työllisyysvaikutuksia aikaan Lappiin ja päinvastoin korostamalla suojelunäkökulmaa ja ottamalla se arvoissa päällimmäiseksi ei kyllä mitään joukkotyöttömyyttä siellä kyetä aiheuttamaan. Eli ne työpaikat joita laajempikin suojelu saattaisi vaarantaa, pystytään kyllä korvaamaan tänä päivänä, jos halua siihen on.

Maallikon käsitys tästä erämaalakikeskustelusta on se, kun en ole valiokunnassa voinut sitä seurata, että on ainakin viisi asiaa, jotka ovat jossain määrin jääneet epäselväksi.

Ensimmäisenä niistä on rajauskysymys.

Toisena on kysymys siitä, mitä luonnonmukaisilla hakkuilla itse asiassa tarkoitetaan.

Kolmanneksi on ainakin minulle yhä epäselvä omistuskysymys. Onko Suomen valtiolla legitiimiä oikeutta suorittaa näissä metsissä niitä toimia joita on suunnitteilla, eli kysymys on siitä, mitkä saamelaisen alkupe räisväestön oikeudet Lapin alueella ovat?

Neljänneksi, minusta on yhä ilmassa vahva epäuskoisuus siihen, toimiiko metsähallitus niiden kaikkien hyvien aikeiden mukaan, joita täällä sen toiminnasta halutaan esittää. Ainakin jotkut Lapin edustajista ovat esittäneet, että metsähallitus on ikään kuin uskotavuutensa sillä seudulla jo menettänyt.

Viidenneksi epäselvä kysymys ainakin minulle mietinnön luettuanikin ja hallituksen esityksen luettuani on se, miten arvioidaan todellinen ilman saasteiden vaikutus pohjoisilla alueilla ja Lapin metsissä. Mielestäni sitä asiaa ei ole riittävästi pohdittu tätä erämaalakia valmisteltaessa.

Tämän johdosta on mielestäni päivänsevä, että ensiksikin erämaamietintö oli risti riittainen, siinä oli eriävä mielipide, sen jälkeen siitä pyydetty lausunnot osoittivat, että on monia järjestöjä, mm. Suomen luonnon suojeluliitto, ja on monia tutkijoita ja monia yliopistoja jotka ovat eri mieltä siitä, miten erämaalaki pitäisi säätää. Itse olen sitä mieltä, että nämä aluerajaukset olisi pitänyt toteuttaa laajemman suunnitelman mukaan ja samaten että luonnonmukaisten hakkuiden käsitettä olisi pitänyt huomattavasti tarkentaa. Itse pelkään sitä, että suuria alueita joutuu kuitenkin melko tehokkaan metsätalouden piiriin, kun kannattavuusvaatimus

näille hakkuille samalla asetetaan. Tähän ovat muutkin kansanedustajat täällä viitanneet.

Itärajan takaa tulevista ilman saasteista ei mielestäni tässä yhteydessä ole kannettu sellaista vakavaa huolta joka olisi ollut paikallaan. Jos metsähallituksen joitakin aikaisempia jälkiä, esimerkiksi näitä Osaran aukeita katsoo, tulee mieleen tällainen ”tehdään tundra” -ohjelma, joka saattaa olla kuitenkin käytännön toimintalinja joillakin niistä erämaa-alueista, jotka nyt joutuisivat hakkuiden piiriin.

Ed. Ajo aikaisemmin viittasi siihen, että vastakkain ovat työpaikat ja jonkinlaiset esteettiset nautinnot tai virkistysnautinnot, ikään kuin luonnonsuojelussa tänä päivänä olisi kysymys vain joistakin esteettisistä asioista tai virkistysasioista. Minusta kysymys on paljon vakavammista asioista, jos puhutaan maaperän muutoksista, maaperän myrkyttymisestä pohjoisessa. Silloin ei enää voida syyttää luonnonsuojelua pelkästään esteettisten nautintojen tai virkistyksen etsimisestä Lapin metsissä, vaikka niilläkin tietysti on oma sijansa.

Mielenkiintoinen oli ed. Rajamäen ponsiesitys. Minusta alkaa tuntua, että SDP:lle on nyt tullut tarve paikata sitä ehkä huonoa valiokuntatyöskentelyä niiltä osin, joihin aikaisemmin viittasin, eli valiokuntatyöskentelyä siltä osin, kuin se koski hakkuumenetelmiä ja arviota Lapin ilman saasteiden vaikutuksista. Toivon tietysti, että ponsi tulee menemään läpi ja sillä on jotakin vaikutusta jatkovalmisteluun, mutta kannatan ilman muuta ed. Pulliaisen ehdotusta käsittelyn pohjaksi.

Ed. Ajo: Herra puhemies! Minä olenkin tällä hetkellä ainoa tässä salissa, joka ymmärtää metsäammatti-ihmisiä, jotka sitä työtä tekevät, koska itsekin olen juuri niillä kairoilla tehnyt metsäammattityötä.

Eiväthän nämä metsänhoitajat, metsäteknikot ja metsätyönjohtajat niin tyhmiä ole kuin äkkiä näyttää. Kyllä he varmasti tekevät parhaansa, ja kyllähän Itä-Lapin metsävaurioprojekti on metsämiesten tehtävänä ja asiat annettu valtion taholta. Kyllä siis heidän täytyy sentään jotakin osata. He yrittävät parhaansa, ja sanotaan, että kyllä Suomessa sentään metsätiede on maailman kär-

kiluokkaa, ainakin vähintään samaa tasoa, mitä tässäkin salissa löytyy.

Ed. Haaviston puhe oli kyllä hyvä, ja yhdyin paljon siihen. Siinä oli paljon asiaa, mutta ei koskaan kokonaisuus ole täysin osiensa summa. Nimittäin jos joku sanoo jotain, ei se kaikkea ole. En tarkoittanut sitä, että metsä pelkästään nautinto on, se on sitäkin, se on jollekin leivän lähde ja jollekin pakopaikkakin, että menee karkuun jotakin, mikä millekin lieenee.

Ed. Astala sanoi, että Kessi itkee. Minä en kyllä ymmärrä, miten Kessi voi itkeä. Se itkee, jos se sillä lailla säilötään ja museoidaan, että se kuolee. Jos metsän kasvattaa ja sille ei mitään tee, niin sehän rapistuu ja kuolee, ja sitten se vasta on surkean näköinen. Mutta jos sitä hoitaa sopivasti eikä raiskaa, niin tulee uutta taimistoa, iloa silmälle, ja on kiva, kun nuori metsä kasvaa siellä.

Ed. Pulliainen sanoi, että siellä ei enää kasva metsä ollenkaan tai että se kasvaa siellä jo alaspäin. Minä sanon, että näinhän minä siellä Kessissä semmoisia 20 senttiä pitkiä kasvaimia. Ei kai nyt negatiivinen kasvu sellaista voi olla. Eiväthän ne kasvaimet itsestään ilmesty jostain noin vain. Sitteen, jos pidetään metsä liian tiheänä, ettei sitä ollenkaan väljennetä, kylläkin puita kuolee ennen pitkää.

Jos sanotaan, että Kessi itkee, kyllä minä sittenkin olen sitä mieltä, että Kessi saa ennemmin itkeä kuin että ihminen siellä joutuu itkemään, se on minusta paljon pahempi. Siis ei ihminen ole metsää varten, vaan kyllä metsä on ihmistä varten. Jos kovin yksipuolisesti mennään tässäkin, tulee mieleen, että ihminen on metsää varten, jolloin metsä on pääosassa ja ihminen on sivuasiana. Olen ihan täsmälleen eri mieltä asiasta enkä ikinä anna siinä periksi.

Ed. Tennilä koetti metsänhoitoa opettaa ja puhui jatkistakin. Hän unelmoi jatkäajasta, jolloin puut otettiin yksitellen, haettiin hevosella ja retuutettiin pitkin kotoja. Silloin oli tosiaan jatkän asema hyvin ankea. Jätkä porskutti siellä jollain tavalla, näki nälkää, oli kurjasti palkattu ja osan vuodesta töissä, ei ollut kirjoilla missään. Hyvin alamittaista elämää hän vietti: oli kurjaa ja toisten armoilla. Millainen on jätkä tänä päivänä? Hän on metsuri, vakinainen työntekijä, joka asuu kotonaan. Hän on arvostettu ja yönsä hän nukkuu vaimonsa vieressä, mitä jätkä ei

tehnyt, koska vaimoa ei ollutkaan. Jotta ihminen pystyy metsuri olemaan — arvostettu, ympärivuotinen työntekijä — vaatii se kyllä hoidetut metsät. Hän ei liiku missään risukossa, missä kasvaa puu siellä ja toinen täällä. Sellaisessa ei varmasti montakaan puuta päivässä saa eikä palkkaa, jolla pysyisi mitään autoja ja mökkejä rakentamaan. Kyllä asia näin on.

Siis ed. Tennilän metsä on vajaatuottoinen põheikkö, mitä voi sanoa luonnonmetsäksi. Kyllä minusta on ainakin paljon mukavam-paa, jos on olemassa monenlaista metsää: on hoidettua, on puistoja välissä, saattaa olla vähän aukkoakin. Se on myöskin terveintä ja kehittyvintä. Minä väitän, että tällainen metsä myöskin menestyy napapiirin pohjoispuolella paremmin kuin mikään muu. Olen paljon tehnyt metsänhoitotöitä siellä ja minulla on paljon kokemuksia siltä alalta. Jos metsälle asetetaan vaatimus, että sen pitäisi jonkin verran ihmisiä elättää, niin mikään säästömetsä ei varmasti elätä. Metsän täytyy tuottaa ja sieltä pitää hakata. Se on minun näkemykseni.

Ed. Westerlund merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Rinne (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tämä keskustelu rupeaa roikkumaan niin kuin jatkän räkä piikkilanka-aidalla, kuvaannollisesti sanoen. Työllisyysasiana ottaisin sen verran kyllä kantaa, että metsurien ja metsätyöntekijöitten työttömyys ei kyllä luonnonsuojelusta missään tapauksessa Suomessa johdu. Se johtuu kyllä tästä, että työtä on koneellistettu, ja sinnehan on tulossa robotit, jotka hyvin kevyesti liikkuvat ja korjaavat puut. Eli luonnonsuojelun ja työllisyyden vastakkain asetteleminen on kyllä aivan keinotekoista.

Ed. Paloheimo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Puutun Ajon—Aitonien teoriaan, joka koskee ihmisen ja metsän suhdetta, vielä kerran. Ed. Ajokin sanoi, että metsä on ihmistä varten ja lisäksi vielä, että metsää täytyy hakata, jotta se ylipäänsä tulisi toimeen eikä jäisi kitukasvuisiksi. Jäin ihmettelemään, miten metsänhoitaja on ajatellut metsien tulleen toimeen maapallolla ne sadat miljoonat vuodet ennen kuin sitä hak-

kaajaa oli täällä. Tähän olisi kyllä mielenkiintoista kuulla vastaus joko ed. Ajolta tai ed. Aittoniemeltä, jotka tätä merkillistä teoriaa tässä salissa viljelevät.

Ed. Särkijärvi: Herra puhemies! Lailla on hallituksen esityksen perusteluiden mukaan runsaasti vastustajia, mikä osoittaa sen, että laki todennäköisesti toimii ja on merkittävä saavutus, kunhan se saadaan aikanaan säädetyksi. Eduskunnassa näyttää olevan niin, että henkilöt, jotka ajattelevat samalla tavalla metsien suojelemisesta, ovat kuitenkin eri mieltä juridikasta eli siitä, minkälaiset pykälät ja minkälaiset hallinnolliset menetelmät vievät niihin tavoitteisiin, joita he ovat asettaneet tässä asiassa.

Jos olisi haluttu säätää luonnonsuojelulueeksi kaikki nämä erämaat, varmaan olisi tehty sellainen laki, joka olisi luonteeltaan luonnonsuojelulaki. Nyt on tehty erillinen erämaalaki, enkä ole huomannut, että keskustelussa kukaan edes olisi vaatinut nimenomaisesti luonnonsuojelulakia. Meillä on lainsäädäntö, jonka mukaan näistä olisi voitu tehdä luonnonsuojelualueita tai kansallispuistoja tietyillä määräyksillä jnp. Tällöin ei olisi tarvittu tämän tyyppistä erillislainsäädäntöä, mihin kirjataan erillisiä määräyksiä mm. metsän hoitamisesta ja hyödyntämisestä.

Kuten ed. Pulliainen totesi, Kessissä hattiin 20- ja 30-luvuilla. Ilmeisesti voidaan olla yksimielisiä siitä, että hakkuut olivat onnistuneita eikä metsälle sen suurempaa vahinkoa sattunut. Metsä on siellä ja voi hyvin. Tähän voi vielä liittää sen, että tuohon aikaan tiedettiin hyvin vähän metsän luontaisesta uudistamisesta. Täällä on vaadittu, että pitäisi olla enemmän tietoa ennen kuin annetaan mitään määräyksiä metsän luonnonmukaisista hakkuista.

Nyhdän on niin, että Suomen metsätaloustieteen historia on kivetty suurilla katastrofaalisilla virheillä, joita tehdään aina tieteen nimissä. Kun Suomessa metsähallinto on sen verran keskittynyt ja voimakas, virheitä pystytään harjoittamaan pitkäänkin, ennen kuin käytäntö osoittaa, että on menty metsään — tai jossakin tapauksissa aika pahasti metsästä pois. Virheitä ovat juuri olleet ne avohakkuualueet, jotka eivät ole toimineetkaan sillä tavalla kuin alun perin uskottiin. Lapissa on myös aurattuja metsäalueita, jotka eivät

käyttäytyneet sillä tavalla kuin tiede luuli. Meillä on yritetty siirtää puun siementä valtakunnan osasta toiseen, kunnes huomattiin, että eihän tämä ole mahdollista. Puut ovat sopeutuneet tiettyyn ilmastovyöhykkeeseen eivätkä tällä tavalla matkustele kuin jotkut turistit. Edelleen meillä on taimien kasvatuksessa suureen tieteelliseen varmuuteen nojaten saatu aikaan miljoonatappioita sellaisten taimien muodossa, jotka eivät olekaan lähteneet versomaan terveiksi puiksi ja metsäksi. Siispä ei kannata panna painoa kovin paljon sille käsitykselle, että joskus me tietäisimme ihan varmasti, millä tavalla metsän luonnonmukainen uudistaminen tai hakkuu parhaiten onnistuu.

Täällä on viitattu siihen kannattavuusvaatimukseen, mikä metsähallitukselle on asetettu. Olen ilmeisesti täsmälleen päinvastaista mieltä useimpien puhujien kanssa siitä syystä, että erityisesti Lapissa näyttää siltä, että siellä on suoritettu kannattamattomia hakkuita ennenkin, jos lasketaan kaikki investoinnit, kuljetuskustannukset ja eri muodoin tulevat valtion subventiot niihin kustannuksiin, joilla puuta on kerätty. Siten kannattavuuden vaatiminen todennäköisesti tulee johtamaan siihen, että sitä mukaa kuin energian hinta nousee, kuljetuskustannukset kasvavat, puunjalostusteollisuuden ympäristövaatimukset tiukkenevat, yhä vähemmän käydään hakemassa puuta pohjoisesta Lapista.

Ed. Pokka valitti, että taas etelän herrat holhoavat Lappia. Tässä laissa onkin aivan erinomaisesti päädytty siihen, että ympäristöministeriö määrittelee sen, millä tavalla erämaametsiä käytetään hyväksi. Lapin oma kansa olisi halunnut Lapin lääninhallitusta, joka tässä tapauksessa varmasti olisi ollut hyvin yksimielisesti metsien voimakkaan hakkuun kannalla, niin kuin se on ilmaissut asian valmistelun yhteydessä jo olevansa. Tästä kiitos ympäristöministerille, joka on vaikuttanut siten, että alkuperäinen esitys ei enää ole tämän lakiesityksen pykälissä näkyvissä.

Ympäristöministeriö ei ole vielä määritellyt niitä ohjeita, joista loppujen lopuksi riippuu kaikki. En tiedä, kuinka moni täällä puhuneista on keskustellut ympäristöministerin kanssa siitä, minkälaisia ohjeet tulisivat olemaan. Itse olen näin tehnyt, ja tältä pohjalta mielestäni monet puheenvuoron käyttäneet ovat arvostelleet ympäristöminis-

teriötä sellaisesta, mihin se ei ole tällä hetkellä syyllinen ja mihin se ei aio syyllistyä myöskään vastaisuudessa. Ymmärrän toki, että tässä on kyse luottamuksesta sellaisiin päätöksiin, jotka tehdään joskus tulevaisuudessa niin yksityiskohtaisina, että niitä ei ole eduskunnassa mahdollista tehdä. Emme edes tiedä, kuka on se ympäristöministeri, joka viime kädessä nimikirjoituksellaan vahvistaa ohjeet. Sen sijaan voimme kyllä sanoa, että kumpikaan tähänastisista ympäristöministereistä ei olisi kovin paljon päästänyt puunjalostusteollisuutta hurjastelemaan noihin metsiin. Toivokaamme, että ei kahta ilman kolmatta tässäkin yhteydessä.

Ympäristöministeriön ohjeissa on todellakin mahdollista määritellä hyvin tarkkaan se, voidaanko millään tavalla puuttua itse maastoon tekemällä edes niitä talviteitä, joita täällä on kovasti pelätty. Ohjeissa on mahdollista määritellä, kuinka suuri määrä puuta kulloinkin yhdellä kertaa otetaan. On mahdollista määritellä se, että aukkoja kerta kaikkiaan ei metsään synny. Kaikki tämä on mahdollista. Se on poliittisesta tahdosta kiinni. Se, mitä me täällä päättämme, on meidän luottamuksestamme kiinni.

Ed. Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta ed. Särkijärvi käsitteli juuri sitä oleellista ongelmaa, että eduskunnalla — ymmärtääkseni ainakin osalla — olisi tahtoa päättää, miten erämaita yksityiskohtaisesti kohdellaan, ja luulen, että kansalaisetkin odottavat, että eduskunta tätä koskevia päätöksiä tekee. Nyt tavallaan hyvin avoimella valtakirjalla päätöksenteko meiltä siirtyy eteenpäin virkamiestasolle, joka vuodesta toiseen voi olla erilaisen painostuksen alaisena. Virkamiesten laatukin voi vaihdella tai virkamiesten käsitykset siitä, mitä eduskunta aikanaan tässä asiassa tarkoitti. Minusta on vääränlaista vallankäyttöä eduskunnalta siirtää päätösvaltaa ja myös ongelmia tavallaan pois itseltään. Me emme pysty nyt vastaamaan äänestäjillemme, milaista metsänhoitoa me yksityiskohtaisesti olemme tarkoittaneet Lapissa erämaa-alueilla harjoitettavan.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Pyysin tämän puheenvuoron, kun en alussa saanut ensimmäistäkään vastauspuheenvuoroa, kun tunsin siihen syvällistä tarvetta.

Olen tässä kerännyt monta vastauspuheenvuoroa käytettäväksi yhdellä kertaa varsinaisen puheenvuoron muodossa.

Hyppäsin pystyyn sen takia, että ed. Sarapää hyvin provokatorisessa puheenvuorossaan osoitti, että hän ei ollut kuunnellut puheenvuoroani lainkaan. Totesin nimittäin, että kuuntelin tarkoin ensimmäisen käsitteilyn argumentoinnin ja pyrin vastaamaan varsinaisessa puheenvuorossani niille henkilöille, jotka olivat sitä mieltä, että puunkäytölliset hakkuut ovat välttämättömiä erämaa-alueilla ja mitään laajennuksia erämaa-alueisiin ei sallita. Valmistelin vastaukseni hyvin perusteellisesti ja keräsin vielä lisää tietoa eri tahoilta, jotta olisin mahdollisimman vankalla pohjalla. Nämä argumentit, perustelut, ed. Sarapää ohitti noin vain olankohautuksella.

Hänen puheenvuorossaan oli hyvin merkittävä kohta, johonka on syytä takertua. Hän nimittäin totesi, että tässä onkin kysymys 20 metsurityöpaikasta. Siis kiista on siitä. Sehän tarkoittaa sitä, että harvesterin koosta riippuen kysymys on yhdestä taikka kahdesta harvesterista. Nyt toistan sen, mitä sanoin, että pari vuotta sitten yhden ainoan vuoden aikana otettiin käyttöön yli 250 monitoimikonetta eli harvesteria. Ja se tapahtui ilman, että minkäänlaisia mielenosoituksia ja ulvahduksia oli vastaan.

Sitten ed. Sarapää kiinnitti huomiota Peuravuonon sahan puunsaantiin. Omassa puheenvuorossani osoitin kiistattomasti, että Peuravuonon sahan puunsaanti on turvattu metsähallinnon kanssa tehdyllä ensisijaistoitussopimuksella. Se asia on kunnossa aivan riippumatta siitä, ovatko erämaa-alueet sen laajuisia kuin olen ehdottanut. Minun puheenvuoroni ei siis ollut yksipuolinen, vaan monipuolisesti asiaa tarkasteleva.

Ed. Pokan hyvin myönteisiin puheenvuoroihin vain eräällä tavalla lisäyksenä se, että Ylä-Lapin hoitoalueelle on asetettu ensi vuottakin silmälläpitäen selvä tuottotavoite. Se näkökohta, että saastumistilanne noissa metsänrajametsissä on se, mikä se on, ei ole poistanut tätä tuottotavoitetta, kun ehdottomasti tuo tuottotavoite olisi pitänyt poistaa ja olisi pitänyt antaa ehdottomasti ohjeet, että Ylä-Lapin hoitoalueen tulee vain hoitaa niitä metsiä mahdollisimman kestävästi kehityksen ja talouden mukaisesti. Nyt pakotetaan Ylä-Lapin aluemetsänhoitaja toimi-

maan aivan rankimpien liiketalouden periaatteitten mukaisesti, ja jälki on sen näköistä. Minusta tällä tavalla osoitetaan se, min-käläinen luottamus voidaan metsähallinnon johdolle osoittaa näissä asioissa.

Valiokuntamme puheenjohtaja ed. Kokko kiinnitti huomiota luonnonmukaisiin hakkui-siin ja antoi ymmärtää, että ikään kuin emme tietäisi, mitä metsähallitus niillä tar-koittaa. Tokihan me tiedämme, mitä metsä-hallitus niillä tarkoittaa. Ne ovat siemen-puuasentoon hakattuja 10—15 hehtaarin ku-vioita ja siinä kaikki, ja sitä olemme kritisoi-neet.

Ed. Rajamäki puhui täällä sanoilla ”vi-meiset erämaat”. Tämähän ei ole totta. Niistä viimeisistä erämaista puuttuvat juuri ne alueet, joita olemme lisukkeiksi ehdotta-neet — nyt jo voimme puhua monikossa, kun ehdotustani on kannatettu.

Ilman saasteista ei riitä, että todetaan, että on ilman saasteita. Eihän se ole yhtään mitään, se on höpinää ja löpinää. Ei myös-kään tuo ponsi, jonka ed. Rajamäki julkatoi, ole riittävä. Olennaista on tässä ja nyt se, että meidän pitää ottaa ilman saasteet ja niiden vaikutus maapohjaan realiteettina, jo-hon me projisoimme kaikki mahdolliset toi-met vihoviimeistä piirtoa myöten. Täällä käytiin juuri kestävän kehityksen keskustelu. Tämä politikointi ei ole sen mukaista eikä myöskään metsähallituksen toiminta näissä asioissa.

Ed. Ajolle, arvoisalle kollegalle tuolla met-säpuolella, olisi paljon, paljon sanottavaa, mutta aivan vain muutama asia.

Hän äskeisessä puheenvuorossaan totesi, että Ylä-Lapin hoitoalueen metsäinsinöörit ja -tekniikot ja metsänhoitajat tekevät parhaansa. Varmasti. He ovat todella fiksua porukkaa. Varmasti tekevät parhaansa. Mut-ta kysymyshän ei olekaan siitä, tekevätkö he parhaansa vai ei, vaan kysymys on siitä, mitkä raamit Suomen tasavallan eduskunta antaa sille toiminnalle. Nyt se on antamassa sellaisia raameja ja sellaisia tuottotavoitteita, jotka ovat ongelmallisia, haitallisia, jopa fataaleja.

Sitten, ei Lapin metsä kuole muuten kuin silloin, kun kasvuolosuhteet tekevät kasvun mahdottomaksi kuten saasteitten kautta. Jos ilmasto-olot pysyvät sanotaanko ”keskimää-rin ottaen” vakaina, jos maaperä ei happa-moidu tai tuhoutu, tule kasvualustana kel-

vottomaksi muusta syystä, niin Lapin harva männikkö uusiutuu männiköksi sille paikal-leen. Näin se vain on.

Kun esitin tilastoja Kessin alueen ja yleen-sä näitten potentiaalisten erämaa-alueitten metsien kasvusta, en tehnyt mitään muuta kuin siteerasin Metsäntutkimuslaitoksen tuo-reimpia tutkimuksia, aivan sanasta sanaan vielä kaiken lisäksi.

Ja vielä, ei metsänhoidollisesti Metsä-La-pin vyöhykkeen metsissä ole kysymys vajaa-tuottoisuusongelmatiikasta. Varmastikin ete-lämpänä Lapin läänin alueella, vaikkapa, niin kuin vilahti ed. Ajon puheenvuorossa, napapiirin tienoilla, asia onkin vähän siihen suuntaan, mutta ei Metsä-Lapin vyöhykkees-sä.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean, että ed. Särkijärven hyvässä puheenvuorossa oli hy-vin selvä asia toteamus, eliikkä se, että nyt ei ole kysymys luonnonsuojelualueesta sellaise-na kuin erityisellä luonnonsuojelualueella luonnonsuojelulaissa tarkoitetaan, vaan alueesta, jolla on hyvin monipuolinen ihmi-sen toiminta perinteisen luonnonkäytön alu-eella. Sitten se vain, että sinne ei ole teitä rakennettu.

Ed. Löyttyjärvi: Herra puhemies! Olin sin vielä tähän keskusteluun halunnut tuoda uudelleen jo aikaisemminkin kyllä mukana olleen puolen. Tänäpäin tässä keskustelussa on hyvin paljon keskitytty käsittelemään nimen-omaan puustoa, yhtä metsän osaa, ja met-sänhoidollisia menetelmiä. Olisin halunnut vielä varsinkin niille, jotka ovat puhuneet ihmisten ja puun käytön suhteista, muistut-taa siitä, että metsä on paljon muutakin kuin puut. Sen muodostaa koko se kasvi- ja eläinlajisto, joka näissä metsissä asustaa. Nimenomaan tältä kannalta myös pitää tar-kastella molempia muutosesityksiä, jotka on tehty.

Esimerkiksi vanhojen metsien uhanalaisen lajiston kannalta on hyvin oleellista, että näihin erämaa-alueisiin tulee mukaan runsas-puisia alueita, joilla vanhojen metsien lajisto voi jatkaa elämäänsä, lajisto, joka on paljolti uhanalainen. Tästä syystä mm. Kessin alue ja Hammastunturin eteläpuolinen alue ovat hyvin tärkeitä otettavaksi mukaan näihin rajauksiin.

Ed. Knuuttila: Herra puhemies! Minä-kin haluan muistuttaa siitä, että kun edelli-

nen eduskunta käsitteli metsälainsäädäntöä, joka antaa osaltaan ohjeita myös erämaametsien hoitoon, tuotiin voimakkaasti esille metsien moninaiskäyttö. Siinä yhteydessä myös tuotiin esille, että esimerkiksi hilla — lakka tai suomuurain, millä nimellä sitä eri seuduilla Suomessa kutsutaankin — voi tuottaa taloudelliselta arvoltaan moninkertaisesti suuremman tuoton kuin metsä, etenkin huonokasvuinen metsä. Sen takia kaikessa lainsäädännössä ja erikoisesti siinä käytännön toiminnassa, joka tapahtuu tämän lainsäädännön pohjalta, pitää ottaa huomioon myös metsien moninaiskäyttö ja ne tuotot, jotka ovat mahdollisia jokamiehen oikeuden perusteella tavallisille kansalaisille, ei ainoastaan metsämaan omistajalle.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Asian käsittely keskeytetään.

16) Ehdotus laiksi Saaristomerén kansallispuistosta annetun lain 1 ja 3 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 82

Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 23
Suuren valiokunnan mietintö n:o 137

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 137. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 ja 3 §, voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

17) Ehdotus laiksi lainhuuto- ja kiinnitysrekisteristä annetun lain 26 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 142

Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 25
Suuren valiokunnan mietintö n:o 156

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö

n:o 156. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 26 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

18) Ehdotukset laeiksi rajavyyhkelain muuttamisesta ja valtakunnan maarajan lähellä olevien kiinteistöjen nautintaoikeuden supistamisesta annetun lain kumoamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 156

Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 24
Suuren valiokunnan mietintö n:o 138

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 138. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 1 ja 4 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä toisen lakiehdotuksen 1 ja 2 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

19) Ehdotus laiksi maatilahallinnosta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 67

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 11

Suuren valiokunnan mietintö n:o 143

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 143. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu,

sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—8 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

20) Ehdotus laiksi maataloustuotannon tasa-painottamisesta annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 150

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 12

Suuren valiokunnan mietintö n:o 144

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 144. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1, 2, 4, 6, 8—10, 13—15, 21, 23, 27 ja 28 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

21) Ehdotus laiksi kotieläintuotannon ohjaisesta eräissä tapauksissa annetun lain 5 §:n 3 momentin 1 kohdan kumoamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 151

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 13

Suuren valiokunnan mietintö n:o 157

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö

n:o 157. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 ja 2 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

22) Ehdotus laiksi sokerilain 13 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 146

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 8

Suuren valiokunnan mietintö n:o 140

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 140. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 13 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

23) Ehdotus laiksi kotimaisesta tärkkelystuotannosta annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 147

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 9

Suuren valiokunnan mietintö n:o 141

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 141. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 13 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

24) Ehdotus laiksi kotimaisesta öljykasvituotannosta annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 148

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 10

Suuren valiokunnan mietintö n:o 142

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 142. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 13 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

25) Ehdotus laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 16 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 204

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 31

Suuren valiokunnan mietintö n:o 145

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 145. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu,

sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Wahlström: Herra puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys, jossa ehdotetaan jatkettavaksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain väliaikaista soveltamista siten, että verouudistuksen haitat kunnille korvattaisiin. Hallitus siis tunnustaa, että siitä on haittoja.

Valiokunta ei ole kuitenkaan halunnut korjata ehdotusta vaan on lähtenyt siitä, että leikattaisiin 8., 9. ja 10. kantokäyttöluokassa valtionosuuksia. Tämä on väärin. Sen lisäksi pitäisi heikommille, köyhemmille kunnille nostaa enemmän valtionosuuksia.

Tämän vuoksi ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin valiokunnan mietintöön liitettyyn vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Ed. Koistinen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Wahlströmin ehdotusta.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Asian käsittely keskeytetään.

26) Ehdotukset sotilastapaturmalaisiksi sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 98

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 32

Suuren valiokunnan mietintö n:o 146

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 146. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 1—9 §, johtolause ja nimike, toisen lakiehdotuksen 18 §, voimaantulosäännös, joh-

tolaase ja nimike sekä kolmannen lakiehdotuksen 1—6 §, johtolaase ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

27) Ehdotus laiksi sairausvakuutuslain mukaisen omavastuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 211

Toivomusaloitteet n:ot 678 ja 717

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 33

Suuren valiokunnan mietintö n:o 147

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 147. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—13 §, johtolaase ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

28) Ehdotus laiksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 11 ja 12 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 210

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 34

Suuren valiokunnan mietintö n:o 148

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 148. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Koistinen: Arvoisa puhemies! Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisen päivärahan, tapaturmaeläkkeen ja

perhe-eläkkeen suuruus määräytyy vuosityöansion perusteella. Kun maatalousyrittäjän työtulo lasketaan nykyisin työvahinkoa edeltäneen vuoden aikana voimassa olleiden työtulojen painotettuna keskiarvona, se voi joissakin tilanteissa huomattavasti poiketa siitä työtulosta, joka on voimassa vahinkohetkellä.

Hallituksen esitys antaa mahdollisuuden korottaa työvuosiansiota, mikäli työtulon vahvistamisen jälkeen on tapahtunut olennainen muutos. Korotettua vuosityöansiota voidaan käyttää kuitenkin vain silloin, kun päiväraha myönnetään yli neljän kuukauden ajalle. Hallituksen esityksen perusteluissakin todetaan, että neljän kuukauden rajoitus on niin pitkä, että myöhemmin on harkittava, voidaanko työkyvyttömyysaikaedellytystä lyhentää.

Valiokunnassa käydyssä keskustelun aikana kävi ilmi, että olisi ollut halukkuutta lyhentää aikaa, mutta koska siitä ei päästy yksimielisyyteen, asian yksityiskohtaisen käsittelyn yhteydessä tulemme ehdottamaan muutoksia asianomaiseen pykälään, kuten vastalauseessa esitetään.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Asian käsittely keskeytetään.

29) Ehdotus laiksi Suomen osallistumisesta Yhdistyneiden Kansakuntien rauhanturvamistoimintaan annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 143

Puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 5

Suuren valiokunnan mietintö n:o 149

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 149. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 14, 16, 17, 18 a ja 21 §, voimaantulosäännös, johtolaase ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

30) Ehdotukset laiksi palkkaturvalain ja laiksi merimiesten palkkaturvalain 6 ja 16 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 213
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 35
Suuren valiokunnan mietintö n:o 158

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 158. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Vähänäkki: Herra puhemies! Olin yleiskeskustelun yhteydessä kiinnittänyt huomiota, nimenomaan kiinteästi liittyen lainmuutokseen tai ehdotukseen, erääseen epäkohtaan, joka palkkaturva-asiassa on nimenomaan ammattiyhdistysliikkeen puolella tiedostettu.

Monissa konkurssitapauksissa — erityisesti rakennusliikkeiden osalta on viime vuosina näitä tavan takaa tapahtunut — on muodostunut melkein tavanomaiseksi se, että ammattiyhdistysliike joko liittotasolta tai piirittasolta tai jopa paikallisjärjestötasolta suorittaa valmistelun palkkaturvan hakemiseksi eli työntekijöiden palkan saannin turvaamiseksi konkurssipesästä. Tämä aiheuttaa aika paljon työtä ammattijärjestöjen toimistoissa ja palkallisten toimihenkilöiden taholla, koska niin kuin tiedetään monilla aloilla ja varsinkin rakennusosalalla työehtosopimukset ja palkkasopimukset ovat yhä enemmän yksityiskohtaisia, pieniin asioihin puuttavia. Nämä aiheuttavat ammattijärjestöille huomattavia hallinnollisia kuluja, ja samanaikaisesti valtion varoja säästyy, koska jos anomus tehdään hyvin vaivallaisena, vastaavan selvitystyön joutuisi valtiovalta suorittamaan. Mielestäni tulisi, kun palkkaturvasäännöstöä edelleen kehitetään, nimenomaan valtion pyrkiä turvaamaan ammattijärjestöjen kustannukset näissä tapauksissa.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 1—3, 6, 8 ja 16 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä toisen lakiehdotuksen 6 ja 16 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

31) Ehdotukset laeiksi eräiden valtioneuvoston oikeuskansleria ja eduskunnan oikeusasiamiestä koskevien säännösten muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 72
Toivomusaloitteet n:ot 3 ja 5/1988 vp.
Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 32) asiasta.

Keskustelu:

Ed. Zyskowicz: Herra puhemies! Perustuslakivaliokunta on antanut mietinnön n:o 9 hallituksen esityksestä n:o 72. Esityksessä ehdotetaan oikeuskansleria ja oikeusasiamiestä koskevien säännösten muuttamista näiden laillisuusvalvojen valvontavaltaa sekä laillisuusvalvojen työnjakoa ja asioiden siirtoa koskeissa asioissa samoin kuin oikeusasiamiehen virkavastuun sääntelemistä sekä apulaisoikeuskanslerin varamiehen tehtävän perustamista.

Oikeuskanslerin ja oikeusasiamiehen valvontavallan alaisia ovat hallituksen esityksen mukaan tuomioistuimet ja muut viranomaiset sekä virkamiehet ja julkisyhteisön eli esimerkiksi valtion ja kuntien työntekijät kaikissa tehtävissään samoin kuin kaikki muutkin julkista valtaa käyttäessään.

Oikeusasiamiehen ja apulaisoikeusasiamiehen sekä tämän varamiehen virkavastuu järjestyy esityksen mukaan nimenomaisin säännöksiin samanlaisiksi kuin on voimassa ns.

ministerivastuulain perusteella valtioneuvoston jäsenen ja oikeuskanslerin nähdessä. Eduskunta voisi toisin sanoen päättää syytteen nostettavaksi valtakunnanoikeudessa.

Oikeuskanslerin ja oikeusasiamiehen tehtäväjako säilyisi suureksi osaksi nykyisenlaisena. Siten puolustusvoimia sekä vankiloita ja muita laitoksia, joihin henkilöt on otettu tahdonvastaisesti, koskevat asiat samoin kuin pakkokeinolain mukaisia toimenpiteitä koskevat asiat käsittelee normaalisti oikeusasiamies. Lainvalvojat voisivat siirtää asioita myös toisilleen, jos siirron arvioidaan nopeuttavan asian käsittelyä tai olevan muuten perusteltu. Samoin perustein oikeuskansleri ja oikeusasiamies voisivat esityksen mukaan siirtää asian muullekin viranomaiselle, jolla on vaadittava erityisasiantuntemus.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt esityksessä ehdotettuja uudistuksia yleisesti ottaen tarpeellisina. Valiokunta on tehnyt asiasisällönsä muutoksen esitykseen sisältyvään kolmanteen lakiehdotukseen siltä osin kuin hallituksen esityksessä ehdotettiin, että oikeuskansleri ja oikeusasiamies voisivat siirtää asian muulle viranomaiselle. Valiokunnan mielestä varsinkin kanteluasioissa tulee lähteä siitä, että kantelija haluaa saada ratkaisun epäkohdaksi mieltämänsä asiaan juuri siltä laillisuusvalvojalta, jolle hän on kanteleen osoittanut. Kun laillisuusvalvojat lisäksi voivat hankkimalla lausuntoja ja selvityksiä muilta viranomaisilta saada asian ratkaisuaan vaadittavaa erityisasiantuntemusta käyttöönsä, valiokunta piti asian siirron muille viranomaisille mahdollistavia säännöksiä aiheettomina ja poisti ne.

Esitystä käsitellessään valiokunta kiinnitti huomiota siihen, että voimassa olevassa perustuslaissa ja hallituksen esityksessä ei lainkaan tunneta oikeusasiamiehen mahdollisuutta saada ministerivastuuasia vireille eduskunnassa. Toisaalta käytännössä on kahdesti katsottu oikeusasiamiehellä olevan tähän valta. Valiokunta katsoi, että ministerivastuuasian vireillepano-oikeudesta on asianmukaista säätää perustuslaissa eikä vain eduskunnan oikeusasiamiehen johtosäännössä, niin kuin nykyisin on ja esityksen mukaan olisi ollut edelleenkin. Valiokunta lisäsi perussäännökset oikeusasiamiehen tällaisesta toimivallasta hallitusmuodon 49 §:n 2 momenttiin ja ns. ministerivastuulain 2 §:n 4 momenttiin.

Ylimpien lainvalvojien yleistä valvontavaltaa koskevien hallitusmuodon 46 ja 49 §:ien säännösten uudistamista on tässä esittelypuheenvuorossa käsiteltävä perusteellisemmin. Uudistuksen taustalla on tältä osin vaikuttanut eduskunnan vastaukseen virkarikoslainsäädännön uudistamisesta sisältynyt toivomus, jossa eduskunta edellytti "hallituksen huolehtivan siitä, että eduskunnan oikeusasiamiehen toimivaltaa koskevia säännöksiä tarkistetaan virkarikoslainsäädännön voimaantuloon mennessä niin, ettei oikeusasiamiehen toimivalta kavennu nykyisestä".

Huoli oikeusasiamiehen toimivallan kaventumisesta oli tuolloin aiheellinen, koska rikosoikeudellista virkamiesmääritelmää muutettiin niin, etteivät julkisyhteisön työntekijät uudistuksen jälkeen olleet kyseisen käsitteen piirissä kuten aiemmin olivat julkista tehtävää hoitaessaan tai julkista asiaa toimittaessaan. Tältä osin hallituksen esityksessä oikeuskanslerin ja oikeusasiamiehen toimivalta oli ulotettu koskemaan julkisyhteisön työntekijöitä kaikissa tehtävissään. Valiokunta totesi tämän menevän pidemmälle kuin eduskunnan mainitussa toivomuksessa tarkoitettiin ja muutti ehdotusta niin, että julkisyhteisön työntekijöiden valvonta rajautuu julkisen tehtävän hoitamiseen. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi julkisen päätösvalan tai muunlaisen julkisen vallan käyttämistä sekä siihen osallistumista mm. asioita valmisteltaessa.

Laillisuusvalvojien valvontavallan ulottuvuuden osalta valiokunta piti hallituksen esitystä vielä ogelmallisena suhteessa rikoslain virkamiesmääritelmään. Hallituksen lakiehdotuksessa näet käytettiin tuon määritelmän kannalta keskeisiä käsitteitä virkamies ja julkisen vallan käyttö. Ongelmallista oli näiden käsitteiden epäjohdonmukainen käyttö ehdotuksessa. Asiaa on syytä selostaa tarkemmin.

Rikoslain 2 luvun 12 §:n 1 momentissa olevan määritelmän mukaan virkamiehiä rikosoikeudellisessa mielessä ovat 1) hallinto-oikeudelliset virkamiehet eli ne jotka ovat virkasuhteessa johonkin julkisyhteisöön, 2) julkisyhteisöjen luottamushenkilöt kuten kunnanvaltuutetut ja erinäisten toimielinten jäsenet sekä 3) erityisellä perusteella julkista valtaa käyttävät henkilöt. Hallituksen esitys oli ymmärrettävä niin, että siinä käytettiin virkamies-käsitettä joko suppeassa hallinto-

oikeudellisessa tai laajemmassa rikosoikeudellisessa merkityksessä.

Tulkinnanvaraisuus heijastui luottamushenkilöiden eli edellä 2) kohdassa tarkoitettujen henkilöiden asemaan laillisuusvalvojen valvontavallan kannalta. Jos käsite ymmärrettiin hallinto-oikeudellisessa merkityksessään, luottamushenkilöt olisivat olleet oikeuskanslerin ja oikeusasiamiehen yleisesti valvottavissa vain julkisen vallan käytön osalta eli näiden henkilöiden rikosoikeudellista vastuuta suppeammin. Jos virkamieskäsite ymmärrettiin laajemmassa, rikosoikeudellisessa merkityksessään, luottamushenkilöt olisivat laillisuusvalvojen valvontavallan piirissä rikosoikeudellisen vastuunalaisuutensa laajuudessa.

Valiokunnan mielestä jälkimmäinen tulkintavaihtoehto on asianmukainen, ja tätä valiokunnan saaman selvityksen mukaan oli esityksessä tarkoitettukin. Siksi valiokunta pyrkien täsmentämään ilmaisun vastaamaan esityksen tarkoitusta muutti lakiehdotusta siten, että siinä käytetään virkamies-käsitettä rikosoikeudellisessa merkityksessään. Muutos tosin näkyy ensi sijassa valiokunnan mietinnön perusteluista ja lakitekstistä ainoastaan välillisesti.

Lakitekstistä muutos ilmenee siinä, että valiokunta poisti ehdotuksessa käytetyn ilmaisun ”kaikki muut julkista valtaa käyttävät”. Ilmaisun todettiin mietinnön perusteluissa tarpeettomaksi ja harhaanjohtavaksi. Tämä johtuu siitä, että rikoslaissa on aukottomasti määriteltä kaikki lain, asetuksen tai niiden nojalla annetun määräyksen perusteella julkista valtaa käyttävät henkilöt virkamieheksi. Näin ollen käytettäessä hallitusmuodossa virkamies-käsitettä rikosoikeudellisessa merkityksessä olisi kyseinen julkisen vallan käyttöä koskeva ilmaus merkinnyt vain turhaa ja päällekkäistä sääntelyä, asian toistamista. Siksi oli johdonmukaista poistaa se.

Muuttaessaan selostetuin tavoin laillisuusvalvojen valvontavallan määrittelyä perustuslakivaliokunnan tarkoituksena ei ollut tehdä asiasisältöisiä muutoksia. Valiokunta ei esimerkiksi muuttanut sitä hallituksen esityksen perusteluista ilmenevää näkemystä, että julkista valtaa on voitu uskoa myös yksityisille oikeushenkilöille. Esityksessä mainitaan tällaisesta tilanteesta esimerkkinä se, että ”yksityiset vakuutusyhtiöt hoitavat mo-

nia lakisääteisiä eläke- ja vahinkovakuutusjärjestelmiä”, ja edelleen todetaan, että ”lakisääteisiä tehtäviä hoitavia vakuutusyhtiöitä ei voida pitää viranomaisina, siksi virkavastuu on vain osittaista”. Tilanteen todetaan esityksessä olevan vastaava myös muissa yksityisoikeudellisten oikeushenkilöiden hoitamissa lakisääteisissä tehtävissä.

Valiokunnan mietinnön antamisen jälkeen on tullut ilmi, että eduskunnan oikeusasiamies, joka osaltaan itse tulkitsee valvontavaltansa rajat, ei pidä oikeana hallituksen esityksen tulkintaa, jonka mukaan lakisääteisiä eläke- ja vahinkovakuutuksia hoitavien yksityisten vakuutusyhtiöiden hakemuskäsittelijät ovat rikosoikeudellisessa mielessä virkamiehiä. Tämän mukaisesti oikeusasiamies on katsonut, että perustuslakivaliokunnan viimeksi selostettu muutos merkitsee hallituksen esityksen muuttamista myös asiallisesti siten, että kyseiset vakuutusyhtiöiden työntekijät eivät esityksen tarkoituksesta poiketen olekaan oikeusasiamiehen valvottavissa. Tähän tilanteeseen nähden pidän oikeana, että asiaa vielä harkitaan suuressa valiokunnassa, vaikkakin myös hallituksen esityksessä ja vastaavasti myös perustuslakivaliokunnan mietinnössä omaksuttua kantaa tukevia käsityksiä on esitetty.

Asiassa tulisi löytää mielestäni sellainen muotoilu, joka ensiksikin osoittaa tuomioistuinten ja muiden viranomaisten sekä virkasuhteessa johonkin julkisyhteisöön olevien henkilöiden eli hallinto-oikeudellisten virkamiesten olevan laillisuusvalvojen yleisen valvontavallan piirissä.

Toiseksi valvontavallan olisi ulotuttava kaikkiin muihinkin, joita rikoslaki pitää virkamiehinä.

Kolmanneksi julkisyhteisöjen työntekijöiden pitää olla valvontavallan piirissä siltä osin kuin he hoitavat julkista tehtävää.

Neljänneksi oikeusasiamiehen tulkintakananoton huomioonottaen laillisuusvalvojen olisi oltava toimivaltaisia myös sellaisissa mahdollisissa rajatapauksissa, joissa rikosoikeudellisen legaliteettiperiaatteen mukaisesti rikoslain virkamies-käsitettä suppeasti tulkiten julkisen tehtävän hoitamista esimerkiksi yksityisen oikeushenkilön lukuun ei pidettäisikään rikoslaissa tarkoitettuna julkisen vallan käyttämisenä. Viimeksi mainitusta voidaan mainita esimerkkinä sellaiset yksityiset, jotka ollessaan työsuhteessa johonkin yksi-

tyiseen työnantajaan hoitavat tämän työsuhteen mukaisesti jotakin laissa säädettyä julkisluonteista tehtävää, kuten käsittelevät lakisääteisiä eläke- ja vahinkovakuutuslaskelmia yksityisissä vakuutusyhtiöissä, minkä osalta juuri oikeusasiamies on esittänyt käsityksensä rikosoikeudellisen virkamies-käsitteen soveltumattomuudesta.

Pyrittäessä sääntelyyn, joka ottaa huomioon edellä esitetyt näkökohdat, pohjana voitaisiin käyttää perustuslakivaliokunnan mietinnössä olevaa lakitekstin muotoilua. Näin ollen virkamies-käsitettä käytettäisiin laajassa rikosoikeudellisessa merkityksessään. Tätä valiokunnan käyttämää sanontaa vain olisi täydennettävä edellä neljännessä kohdassa tarkoitettuihin rajatapauksiin viittaavalla ilmaisulla. Kaikki nämä seikat tulisivat yksinkertaisella tavalla huomioonotetuksi esimerkiksi käytettäessä seuraavalaista sanontaa. Käytän esimerkkinä hallitusmuodon 46 §:n 1 momenttia, joskin myös 49 §:n 1 momentti on kirjoitettavissa vastaavia ilmaisuja käyttäen. ”Oikeuskanslerin tulee valvoa, että viranomaiset ja virkamiehet tehtävissään sekä julkisyhteisöjen työntekijät ja muut julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa niin, ettei kenenkään laillisia oikeuksia loukata.”

Herra puhemies! Huomautan lopuksi siitä, että hallitusmuodon 49 §:n 1 momentin sanamuodon sisältö vaikuttaa eduskunnan oikeusasiamiehen johtosääntöön, minkä vuoksi työjärjestyksen seuraavassa kohdassa oleva asia voidaan päättää ainoassa käsittelyssä vasta lain asianomaisen sanamuodon tultua sisällöltään ratkaistuksi ja lain hyväksytyksi.

Ed. Vähänäkki: Herra puhemies! En olisi tätä puheenvuoroa pyytänytkään, ellen olisi jo etukäteen ehtinyt lähettää lyhyttä referaattia lehtiin, ja näin tulen lunastaneeksi lupaukseni, että olen puhumassa.

Suomen kansa on jo vuosisatojen saatossa tottunut siihen, että yli oikeusasteitten se voi kannella tietyistä asioista kuninkaisiin, keisariin ja eräissä tapauksissa sitten erityisesti kanteluita varten asetetuille viranomaisille. Tämä on erinomaisen hyvä asia, koska Suomen kansa on luonteeltaan sellaista, että aina pitää olla jokin korkeampi ja takana oleva taho, johon pieni huono ihminen voi turvautua silloin, kun hän joutuu mielestään vä-

ryyden kohteeksi. (Ed. Kekkonen: Epädemokratiaa!)

Tämä lakiesitys on aika pitkälti kosmetiikkaa. Se korjaa niitä epäkohtia, joita oikeusasiamiehen ja oikeuskanslerin välisessä tehtävien jaossa on. Nämä korjaukset ovat paikallaan. En perustuslakivaliokunnan jäsenenä olisi hyväksynyt mietintöä, jonka perustuslakivaliokunta teki, mutta tein sen, koska se on epäkohtien esille tuomaa tarpeellista kosmetiikkaa, jolla päästään asiassa eteenpäin, ja myöhemmässä vaiheessa pitämälle meneviä korjauksia asianomaiseen lainsäädäntöön on tarpeen tehdä.

Ylimpien laillisuusvalvojen, siis oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen, valvontavetäisyys ja -vastuu suuntautuvat meillä yksinomaan viranomais toimintoihin eli siis lähinnä virkamiehiin ja heitä lähellä oleviin julkista valtaa käyttäviin, niin kuin toivon mukaan tulee muutos olemaan. Yhteiskunnan kannalta tärkeiden tehtävien ollessa jatkuvasti siirtymässä yksityisille osakeyhtiöille ja muille organisaatioille — me itse olemme tässä talossa viime vuosina näin tehneet — olisi hyvä, jos maassamme ryhdyttäisiin vihdoinkin tutkimaan ylimmän laillisuusvalvonnan laajentamista koskemaan myös suurempia yksityisiä organisaatioita.

Valtion laitosten yksityistäminen vie siis virkamiesvastuun ulkopuolelle toimintoja, jotka aiemmin olivat yhteiskunnan ja yksityisten kansalaisten turvaksi luotujen järjestelmien suojaamia. Sitä paitsi on todettava, että yhteiskunnan kannalta keskeisten taloudellisten ratkaisujen päätöspaikka on muutenkin yhä enemmän virkamiesten valvontavetäisyys ulkopuolella, esimerkiksi pankeissa, vakuutusyhtiöissä, suuryhtiöiden johtokunnissa ja myös työmarkkinajärjestöjen johtoportaisissa. Olisi enemmän kuin tärkeää, että tulevaisuudessa yhteiskunnan korkeimmat lainvalvontaviranomaiset voisivat tarvittaessa puuttua myös niissä mahdollisesti esiin tuleviin ongelmiin ja epäkohtiin.

Luonnollisesti on ensisijaista, että oikeuskansleri ja oikeusasiamies valvovat virkamiesten toimenpiteiden laillisuutta ja muuta nuhteettomuutta. Itsenäisyytemme alussa, jolloin ylin laillisuusvalvontajärjestelmä luotiin, oli tilanne kuitenkin oleellisesti toinen kuin tällä hetkellä. Silloin tsaarin vallasta vapautunut kansakunta piti kipeimpänä tarpeena suojella kansalaisia virkamiesten mie-

livaltaa vastaan. Nyt olisi toivottavaa, että lähitulevaisuudessa jo ryhdyttäisiin tutki-
maan myös, mitä mahdollisuuksia olisi lisätä
mainittujen valvontaviranomaisten valtuuk-
sia valvoa myös suurimpien ja kansalaisten
varoja huomattavammin käyttävien yhteisö-
jen toimintoja. En tarkoita tällä, että yksi-
tyiset keskisuuret yritystoimintayhtiöt joutui-
sivat julkisen tarkkailun alaisiksi muuten
kuin sen verran, mitä alempi syyttäjälaitos
sinänsä tuo ilmi. Nimenomaan tarkoitan
näitä tahoja, missä on pääomavaltaa hu-
omattavasti koottu yhteen ja sitä käytetään ja
pääoma on usein koottu, vaikkakaan ei
verovaroina, tiettyinä maksuina, jotka näille
tahoille on annettu oikeus periä jäsenistöl-
tään.

Meillä on erityisvirkamiehiä valvomassa
myös yksityistä sektoria. Mainittakoon ku-
luttaja-asiamies ja tasa-arvovaltuutettu, joilla
on aika hyvätkin toimintamahdollisuudet ja
-valtuudet. Mutta katson, että jatkossa, en-
nen kuin erilaisten asiamiesten ja valtuutet-
tujen virkoja perustetaan uusille inhimillisen
elämän aloille, sirottelusta luovuttaisiin ja
selvitettäisiin hyvässä ajoin, olisiko mahdol-
lista olemassa olevia instituutioita käyttäen
laajentaa niiden toimintasektoreita myös täs-
sä kosketetuille aloille: Nimenomaan apulai-
soikeuskanslereiden ja apulaisoikeusasiamie-
mien toimia ja vastaavasti henkilökuntaa
lisäämällä tämä saataisiin varmasti kansalai-
sia tyydyttävämmälle tasolle kuin nämä eri-
tyisvalvojat, joita juuri äsken mainitsemani
olivat.

Ed. Kalima: Herra puhemies! Haluaisin
puuttua samaan asiaan kuin edustajat Zys-
kowicz ja Vähänäkki. Ensinnäkin on todet-
tava, että se aukko, joka laissa on ollut, että
eduskunnan oikeusasiamiehen virkasyytefoo-
rumi on ollut auki ja on epäilty sitä, että se
olisi jopa yleinen alioikeus, nyt vihdoinkin
tulee hoidetuksi. On myös oikein, että edus-
kunnan oikeusasiamies, joka on siinä ase-
massa, että hänen tulee laajasti valvoa lain-
mukaisuuden noudattamista, voi nostaa vir-
kasyytekanteen.

Yleinen ongelma on kuitenkin se, että
tavallinen kansalainen yleensä ei tiedä eikä
voi tietää, mikä on toimivallan jako oikeus-
kanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen
välillä, ei sitäkään nyrkkisääntöä, joka on
aikaisemmin ollut noudatettavana, että oi-

keuskansleri valvoo sekä virkamiesten ja
näihin rinnastettavien että yksityisten menet-
telyä ja eduskunnan oikeusasiamies eräin
poikkeuksin vain virkamiesten toimien lailli-
suutta.

Ongelma on nimittäin se, että oikeuskans-
lerin ja oikeuskanslerinviraston tehtäväku-
vaan kuuluu vahvasti neuvonta. Neuvotaan
viranhaltijoita ja ministereitä siinä, millä
tavoin ongelmallisissa lainkäyttötilanteissa
pitäisi menetellä, ja toisaalta saatetaan jou-
tua käsittelemään kanteluita, jotka liittyvät
näiden organien toimintaan.

Minusta olisi järkevää nähdä myös jatko
tälle uudistukselle, keskittää kaikki laillisuu-
den valvonta eduskuntaan eduskunnan oi-
keusasiamiehelle ja vahvistaa oikeusasiamie-
hen virastoa. Se aktiivisuus, jota on täällä
noudatettu, tukee tätä ehdotusta.

Ed. Kekkonen: Herra puhemies! Puu-
tun samaan asiaan. Minuakin on askarrutta-
nut monesti se, että sama viranomainen
yhtäältä neuvoo, toisaalta valvoo. Kun tätä
neuvomisen ja valvomisen symbioosia kovin
pitkälle pohdiskelee, niin väistämättä tulee
sellainenkin mahdollisuus eteen, että se ei
täytyä oikein hyvin enempää neuvonnan kuin
valvonnankaan perusfunktiota. Tässä mieles-
sä olisin valmis kyllä olemaan ihan samaa
mieltä kuin ed. Kalima hetki sitten. Minusta
selkeä jako olisi paikallaan, vielä selkeämpi
kuin se, mihin tässä yhteydessä tässä uudis-
tuksessa nyt ollaan menemässä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely ju-
listetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suu-
reen valiokuntaan.

32) Puhemiesneuvoston ehdotus eduskunnan oikeusasiamiehen johtosäännön muuttami- sesta

Ainoa käsittely

Mainittu ehdotus

Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10

Toinen varapuhemies: Käsittelyn
pohjana on perustuslakivaliokunnan mietin-
tö n:o 10. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskus-

telu, sitten ryhdytään puhemiesneuvoston ehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Toinen varapuhemies: Asian käsittely keskeytetään.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

ulkoasiainvaliokuntaan

33) Hallituksen esitys n:o 240 Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin perustamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

lakivaliokuntaan

34) Hallituksen esitys n:o 241 laiksi yleisestä oikeusaputoiminnasta annetun lain muuttamisesta

valtiovarainvaliokuntaan

35) Hallituksen esitys n:o 249 ulkomaisten luottolaitosten Suomessa olevien sivukonttoreiden verotusta koskevaksi lainsäädännöksi

maa- ja metsätalousvaliokuntaan

36) Hallituksen esitys n:o 254 taimiaineistolaisiksi

37) Ed. Melinin lakialoite n:o 106 laiksi Helsingin Keskuspuiston suojelusta

Valiokuntaan lähettäminen

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin laki- ja talousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Melin: Herra puhemies! Kyseessä olevan aloitteen tarkoitus on muodostaa

Helsingin kaupungissa sijaitsevasta Keskuspuistosta suojelualue, jolla turvataan luonnon monipuolinen säilyminen sekä luonnonharrastuksen, ulkoilun, retkeilyn ja liikunnan edellytykset.

Keskuspuiston pinta-ala on noin 1 000 hehtaaria, ja sillä on koko pääkaupunkiseudun asukkaille huomattava yleinen merkitys virkistysalueena. Aluetta uhkaavat kuitenkin tiesuunnitelmat ja monet muut rakentamishankkeet. Erityisellä lailla saataisiin Keskuspuistolle vastaisuutta varten tehokkaampi suojelu kuin yleiskaavalla. Lakiin perustuvalta suojelulta voitaisiin myös turvata alueen jatkuva riittävä hoito.

Pari päivää sitten kirjoitti eräs helsinkiläinen sanomalehti otsikolla Keskuspuisto suojeltava:

”Helsingillä kaikista maailman pääkaupungeista on hallussaan ainutlaatuinen aarre, tuhannen hehtaarin laajuinen luonnonvarainen Keskuspuisto. Kun talvella nousee Finlandia-talon kulmalla suksille, voi yhtämittaista puistoväylää pitkin hiihtää parinkymmenen kilometrin päähän Vantaanjoelle ja siitä edelleen vaikka Lappiin saakka. Sellaista mahdollisuutta ei ole edes Oslon Holmenkollenilla.

Kaiken lisäksi Helsingin Keskuspuisto on säilynyt luonnonmaisemaltaan uskomattoman moni-ilmeisenä. Sen puisto on todellakin metsää rehevine aluskasvustoineen. Puiden siimeksessä asustaa hämmästyttävän runsas eläimistö. Puiston virkistysarvo pääkaupungin ihmisille on mittamatonta. Keskuspuistoa voidaan täydellä syyllä kutsua Helsingin keuhkoiksi.

Luulisi, että tällaista luonnonkeidasta varjeltaisiin kuin silmäterää. Vaan ei, Keskuspuistoa uhkaavat lukuisat hankkeet. Aluetta nakeretaan vähä vähältä pienemmäksi asuntoalueiden laajennuksilla. Keskuspuiston halki aiotaan myös vetää lukuisia uusia tie- ja rautatieväyliä.

Huolestuttavin Keskuspuiston yhtenäisyyttä uhkaava suunnitelma on Helsinkiä kiertävä uusi pääväylä, kehä II. Vaikka kehäväylä kulkisikin Keskuspuiston arimassa kohdassa kilometrin verran tunnelissa, haittaisi se silti pahasti puiston ja Paloheinän ulkoilualueen käyttöä. Pääkaupunkiseutu toki tarvitsee kipeästi uuden kehäväylän liikenteen paineen helpottamiseksi kahdella aikaisemmalla kehällä sekä säteittäisillä väylillä.

lä. Kehä II on kuitenkin ehdottomasti linjattava niin, että se ei halkaise Keskuspuistoa vähääkään. Sellainen vaihtoehto on olemassa.

Asuinrakentamisen murentavalta vaikutukselta Keskuspuisto on suojattava tehokkailla pykälillä. Nykyinen osayleiskaavan antama suoja ei selvästikään riitä."

Sen jälkeen lehti käsittelee tätä mainittua aloitetta ja toteaa, että ajatus on mitä kannatettavin, ja kirjoitus päättyy näin: "Suomessa suojellaan monia alueita, joilla ei ole lähestulkoonkaan sitä merkitystä omalle lähipiirilleen kuin mitä Keskuspuistolla on pääkaupunkiseudun miljoonalle asukkaalle."

Herr talman! Avsikten med motionen är att göra Centralparken i Helsingfors till ett skyddat område, där naturen skall kunna bevaras så mångsidig som möjligt och där det finns förutsättningar för naturintressen, friluftsliv, motion och idrott.

Centralparkens areal är omkring 1 000 hektar och parken har stor betydelse allmänt taget som rekreationsområde för invånarna i hela huvudstadsregionen. Området hotas emellertid av vägplaner och många andra byggprojekt. Genom en speciell lag kunde Centralparken ges ett effektivare skydd för framtiden än genom en generalplan. I kraft av ett lagstadgat skydd kunde också områdets skötsel garanteras på permanent bas.

Områden där naturen bibehålls i sitt ursprungliga tillstånd behövs enkannerligen i omedelbar närhet till bostättningscentra för att naturen i alla dess former skall kunna bevaras och för att medborgarna skall ha tillgång till naturnära intressen, friluftsliv, rekreation och idrott. Samtidigt är det viktigt att naturområden bevaras även inom stadsbebyggelsens influensområde. Sådana områden är också av betydelse med tanke på skolundervisningen i naturvetenskaper, medborgarnas relation till naturen och fördjupandet av denna en allmänt godtagen målsättning för hela samhället.

Helsingfors Centralpark gränsar i söder till Nordenskjöldsgatan och i norr till Vanda å. Den västra gränsen går fram till de bebyggda områdena i Dal, Brunakärr och Stenhagen, till Tavastehusleden, Magnuskärr och vattenverket vid Långforsen. Parkens östra gräns utgörs av Västra Böle, bangårdsområdet i Fredriksberg, Post- och televerkets sorte-

ringscentral, Krämertsskog, Månsas, Britas, Västra Baggböle, Svedängens småhusbebyggelse, Tusbyvägen och Vanda å.

I södra Finland råder det brist på naturområden som är tillräckligt vidsträckta eller i övrigt ändamålsenliga och som lämpar sig för friluftsrekreation och för annan naturnära verksamhet. Centralparken i Helsingfors har för regionens invånare synnerligen stor allmän rekreativ betydelse. Parkens areal är omkring 1 000 hektar och dess längd från söder till norr är 11 kilometer. I Centralparken finns inemot 100 kilometer friluftsvägar, naturstigar och motionsbanor. För skidåkare underhålls 85 kilometer skidspår vintertid. I Centralparkens omedelbara närhet bor det över 500 000 människor. Parken bildar ett mångsidigt och vidsträckt enhetligt naturområde. Som jag redan sade, om vi räknar hela Helsingforsregionen, huvudstadsregionen, så bor där närmare 1 miljon människor.

Eftersom bevarande och skyddande av området är mycket angeläget med tanke bl.a. på de vägplaner som nu hotar Centralparken, är skydd i form av lag väsentligt effektivare än kommunalpolitiska beslut, som i praktiken lätt kan ändras.

Initiativet till bildandet av Centralparken togs 1911 av arkitekt Bertel Ljung, som i sin motivering till förslaget bl.a. sade: "Till sist vill jag framhålla vikten av den omständigheten att de områden som upplåts till rekreation inte i framtiden måtte användas för ändamål som äro dem främmande, som till exempel villa- och sjukhusbebyggelse. Jag är inte kompetent att säga på vilket sätt ett skydd av detta slag skall åstadkommas. Men det syns mig som om en stadsplan om än stadfäst på högsta ort icke erbjöde tillräckliga garantier för skyddet i fråga. Frestelsen att kasta snåla blickar på parkerna när det ej finns mark att tillgå för stadens vällovliga behov på för bebyggelse avsedda områden har redan visat sig vara alltför stark. Se bara på villorna i Djurgården eller Epidemisjukhuset, som numera kallas Aurora sjukhus, och frestelsen kommer säkert att växa sig ännu starkare ju mera staden växer."

Utvecklingen som skett visar tydligt att Centralparkens tillskyndare Bertel Ljung hade rätt i sina förutsägelser.

Genom stiftande av en speciallag kunde Centralparken ges inte bara ett effektivt skydd utan också bättre vård än vad som

kunde åstadkommas med en generalplan. Med en generalplan kan man nämligen inte definiera hur ett område skall skötas. En i lag skyddad centralpark skulle ha en mycket permanent karaktär. Ändringar i lagen kunde då bara göras genom riksdagsbeslut, medan planeändringar i praktiken har visat sig vara ytterst påverkbara av olika för tillfället rådande konjunkturen. Detta är fallet trots att ändringar i generalplaner förutsätter godkännande av miljöministeriet.

Herr talman! Med dessa ord hoppas jag att lag- och ekonomiutskottet, till vilket denna lagmotion remitteras, finner tid för behandling av ett detta projekt som såvitt jag vet på alla håll har fått ett starkt understöd.

Ed. Kekkonen: Herra puhemies! Ensin on todettava, että kaikki se, mitä ed. Melin sanoi Keskuspuistosta, on täysin oikeata asiaa. Saattaa tuntua vähän koomiselta, että maalaiskansanedustaja kiinnittää huomionsa asiaan, joka ei liity hänen välittömään elinympäristöönsä, mutta aivan totta on se, että ilmeisesti millään eurooppalaisella pääkaupungilla ei ole sellaisia keuhkoja kuin on Helsingillä Keskuspuistossaan. Siis kaikki se — toistan vielä — mitä ed. Melin sanoi, pitää täysin paikkansa, kun puhumme Keskuspuiston arvosta.

Sen sijaan se, mikä tässä hiukan arveluttaa, on se — ja tämän sanon vähän epävarmasti — ovatko nämä lakiasioita, siis eduskunnassa säädettävien lakien kysymyksiä, koska kuitenkin tämän tyyppiset asiat, suojeltavat kohteet, kuten Keskuspuistokin on, mitä suurimmassa määrin ovat ja niiden tulisi olla yleisen kansalaismielipiteen asioita. Yleisen kansalaismielipiteen tietynlainen kanavointi, kunnallisista asioista kun kysymys on, tietenkin on kunnallislainsäädäntö ja kunnallinen päätöksenteko. Toistan, että sanon tämän vähän epävarmana, mutta minua hiukan askarruttaa sen kaltainen menettelytapa, että asioista, jotka ovat sittenkin viime kädessä kunnallisia, tehdään lainsäädäntöasioita siihen mittaan, että niistä säädettäisiin eduskunnassa. Toistan: sanoin tämän hyvin epävarmasti. Asian substanssista olen täsmälleen samaa mieltä kuin ed. Melin.

Ed. Melin: Herra puhemies! Kiitän ed. Kekosta tuesta, jonka hän toi ilmi, ja samalla pyrin vastaamaan hänen kysymyk-

seensä. Olen nimittäin ollut Helsingin valtuustossa 20 vuotta ja tiedän, kuinka näitä asioita käsitellään Helsingin valtuustossa. Sinä aikana, kun olin valtuustossa, kiisteltiin pitkään siitä, pitkö vetää leveä liikenneväylä Käpylästä Haagan risteykseen, ns. Hakamaentie, puiston halki vai ei. Se mielipide, että tämä tie on vedettävä, voitti. Se merkitsee käytännössä sitä, että on vedetty noin 60 metrin levyinen tievyöhyke puiston halki. Osayleiskaava ei tarjoa tarvittavaa suojaa käytännössä, mutta jos tämä puisto saataisiin, olisi huomattavan vaikeata saada aikaan tällaisia muutoksia.

Ehkä me ajattelemme näitä asioita myös tänä päivänä 90-luvulla eri tavalla kuin 70-luvulla. Kun kerran on vedetty liikenneväylä puiston lävitse, sitä osaa Suomen luontoa ei koskaan saa takaisin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään laki- ja talousvaliokuntaan.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

pankkivaliokuntaan

38) Ed. Donnerin lakialoite n:o 110 laiksi arvopaperimarkkinalain muuttamisesta

sosiaalivaliokuntaan

39) Ed. Rantasen ym. lakialoite n:o 113 laiksi eläkkeensaajien asumistukilain 6 §:n muuttamisesta

40) Ed. Louvon ym. lakialoite n:o 116 laiksi eläkkeensaajien asumistukilain 6 §:n muuttamisesta

toiseen lakivaliokuntaan

41) Ed. Soininvaaran ym. lakialoite n:o 115 laiksi tyhjiä asuntojen väliaikaisesta vuokraamisesta tai verottamisesta

maa- ja metsätalousvaliokuntaan

42) Ed. Sarapään ym. lakialoite n:o 117 laiksi pellonraivauksen rajoittamisesta

43) Ed. Sarapään ym. lakialoite n:o 118 laiksi maidon väliaikaisista tuotantokiintiöistä annetun lain 2 §:n muuttamisesta

44) Ed. Kaliman ym. lakialoite n:o 119 laiksi poliisilain 4 ja 6 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Toinen varapuhemies: Puhemies-neuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin laki- ja talousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Kalima: Herra puhemies! Nyt kysymyksessä olevassa lakialoitteessa on kysymys poliisin hallintoon kuuluvasta asiasta. Meillä poliisilakia on valmisteltu kymmenisen vuotta, ja tässä suhteessa varsin ansiokas oli eduskunnan oikeusasiamiehen johtaman parlamentaarisen poliisikomitean mietintö, jota voidaan pitää kokonaisselvityksenä, jossa kartoitettiin hyvin laajalti poliisihallintoon liittyvät ongelmat.

Poliisilain soveltamisessa on toisaalta ollut kysymys yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisestä ja säilyttämisestä ja toisaalta kansalaisten perusoikeuksien turvaamisesta poliisin vallankäyttötilanteissa. On kuitenkin todettava, että poliisilainsäädäntö on pahasti vanhentunut ja puutteellinen. Se, mitä nimenomaan tässä tilanteessa nopeasti tarvittaisiin ja vaadittaisiin, olisi poliisilain kokonaisuudistus, ei siis sellainen hallintouudistus, joka nyt eduskuntaan on tullut ja jota voidaan pitää lakiteknisesti varsin puutteellisenä ja ehkä osin virheellisenä.

Jos ajatellaan poliisihallintoa, niin ongelmallista ja hälyttävää on se, että tänä päivänä näkyy rikollisuuden lisääntyminen varsin voimakkaasti. Voidaan sanoa hieman kärjistäen, että ulkomaisen, lähinnä Neuvostoliitosta, tulleen mafian toiminta näkyy tänä päivänä Helsingin kaduilla. Helsingin poliisiasiain neuvottelukunnassa olen joutunut toteamaan, että poliisin voimavarat eivät riitä tutkimaan kaikkein lievimpiä rikoksia. Ne kirjataan, ja usein käy sillä tavoin, että sitten voimavarojen puutteessa asioita ei saada selvitettyksi.

Tällöin erityisen tähdellistä on, että poliisin organisaatio on sen kaltainen, että poliisi voi mahdollisimman tehokkaasti käyttää nyt olemassa olevia voimavaroja. Tässä katsannossa sekä Helsingin poliisiasiain neuvottelukunnassa että muutoinkin on tullut esiin kysymys toisaalta rikosten selvittämisestä ja rikostutkinnasta ja toisaalta kysymys yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisestä ja liikenteen valvomisesta, ennen kaikkea siitä, mikä on toisaalta keskusrikospoliisin, toisaalta liikkuvan poliisin ja toisaalta muun poliisiorganisaation välinen suhde.

Helsingin oloja tarkastellen olen tullut täysin vakuuttuneeksi siitä, että meidän täytyy mahdollistaa suurten laajojen rikoskokonaisuuksien, ammattimaisen rikollisuuden, tutkiminen erityisorganisaation kautta. Siihen on useitakin syitä, mutta ennen kaikkea se, että kun rikokset kytkeytyvät tällä tavoin toisiinsa, voidaan päästä kokonaisselvitysten kautta huomattavasti parempiin tuloksiin. Myös ulkomaiset esimerkit mielestäni aivan yksiselitteisesti puhuvat tämän ratkaisun puolesta.

Tämä lakialoite, jonka nyt olen jättänyt ja johon useat edustajat ovat yhtyneet, ei tarkoita vähempää kuin sitä, että se hyväksytäisiin hallituksen poliisihallintolakiesityksen sijasta. Siis me jättäisimme hyväksymättä hallituksen esityksen ja sen sijaan hyväksytäisiin tämä lakialoite, jonka tarkoituksena on mahdollistaa keskusrikospoliisin ja liikkuvan poliisin organisaatiossa voimien tarkoituksenmukainen käyttö siten, että välttämättä ei jokaisessa läänissä tarvittaisi aluetoimistoa, vaan aluetoimistot voisivat toimia usean läänin alueella. Tämä mahdollistaa huomattavasti nykyistä tehokkaamman poliisivoiman käytön, ja juuri sen takia lakiehdotukseni 6 § on kirjoitettu. Siinä sanotaan, että läänin poliisitoimen tehostamiseksi voidaan läänin sijoittaa keskusrikospoliisin ja liikkuvan poliisin muodostelmia. Nykyään niitä on pakko sijoittaa.

Edelleen olen 4 §:ään kirjannut keskusrikospoliisin tehtävät hieman modernimmin ja nykyistä laajemmin, mutta lähtökohtani siis on se, että tämä väljyys, joka tähän lakialoitteeseen sisältyy, sisältää mahdollisuuden järjestää poliisitoiminta nykyistä tehokkaammin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään laki- ja talousvaliokuntaan.

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

seuraavaan täysistuntoon

45) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 45 (HE n:o 157)

46) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 46 (HE n:o 190)

ensi perjantain täysistuntoon

47) Pankkivaliokunnan mietintö n:o 8 (HE n:o 242/1989 vp.)

seuraavaan täysistuntoon

48) Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 26 (HE n:o 181)

49) Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 27 (HE n:o 90)

50) Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 36 (HE n:o 158)

51) Toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 12 (HE n:o 61)

52) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 9 (HE n:o 196)

53) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 10 (HE n:o 194)

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 16.53.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Erkki Ketola

